

CURIERUL UCRAINEAN

Luptați și veți învinge!

M. Ubravsky

Serie nouă, nr. 385-386 / iunie 2019

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Aflată într-un spațiu geografic de confluență, România a devenit locul de întâlnire a mai multor tradiții culturale. Favorizați de caracterul tolerant, pacifist și deschis al românilor, popor majoritar ortodox, reprezentanții diverselor etnii s-au putut manifesta aici în libertate, contribuind la deschiderea culturii române către valorile universale și la construirea și modelarea caracterului european al acesteia. De aceea, cultura română oferă un exemplu concret de realizare a „unității în diversitate”, prin modul în care a știut să asimileze valorile culturale europene și noneuropene, păstrând, în același timp, propriile valori

Suceava sunt înscrise zeci de nume de eroi ucraineni care s-au jertfit pentru apărarea Patriei. Iată de ce ucrainenii din România și-au câștigat un drept inalienabil de cetățeni egali cu toți ceilalți. Simțindu-ne egali în drepturi și obligații cu toți cetățenii acestei țări, ne manifestăm cu dragoste loialitatea față de ea. Este patria noastră în care ne-am născut, ne-am format, trăim și muncim, pentru care am vărsat sânge și ne-am dat viața.

Atașamentul la idealurile cele mai înalte ale țării în care trăim a fost și rămâne o constantă a ucrainenilor români, coparticipanți la dezvoltarea României moderne.

Din agenda
deputatului UUR

pag. 2

Din activitatea conducerii
Uniunii Ucrainenilor
din România

pag. 3

O nouă lucrare normativă:
*Îndreptarul ortografic al
limbii ucrainene,*
Kyiv, 2019

pag. 4

Congresul extraordinar
al Uniunii Ucrainenilor
din Republica
Moldova

pag. 5

„Ziua iei și a cusăturilor
populare ucrainene“
sărbătorită și
în București

pag. 6

Ziua Culturii Ucrainene
la București

pag. 8

Două zile de acțiuni
culturale ucrainene în
Sighetu Marmăției

pag. 9

Omagierea prozatorului
ucrainean Panas Myrnyi
la Cluj-Napoca

pag. 14-15

Comunitatea ucraineană, factor de coeziune între România și Ucraina

și identitatea specifică. În zilele noastre, diversitatea culturală capătă noi dimensiuni prin integrarea țării în Uniunea Europeană și sub efectele globalizării. Aceste aspecte fac din spațiul românesc o zonă de dialog intercultural, un mediu privilegiat de dezbateri și acțiuni menite să cultive reconcilierea între culturi. Mai mult decât atât, după evoluțiile democratice care au avut loc în ultimele trei decenii, putem afirma că România este un spațiu în care toate comunitățile, inclusiv cea ucraineană, sunt creatoare de noi valori și contribuie la progresul societății românești actuale.

Suntem conștienți că trăim în mijlocul poporului român de aproape 700 de ani și că ucrainenii din România (care înainte de cel de-al Doilea Război Mondial numărau circa 600.000 de persoane, iar în prezent, oficial, sunt doar 51.000 de persoane) au contribuit într-o măsură însemnată la dezvoltarea vieții social-economice și a culturii naționale. Iar atunci când nevoile țării, ale poporului român au solicitat jertfa supremă, ucrainenii s-au înrolat atât în timpul Războiului de Independență din 1877, cât și, mai ales, în Primul și al Doilea Război Mondial. Jertfa de sânge, jertfa de viață a fost consistentă. Mărturie stau monumentele de cinstită a memoriei eroilor din multe localități cu populație ucraineană, căzuți în războaiele purtate de armata română. De exemplu, pe obeliscurile care domină localitățile Măriței și Brodina din județul

După 1989, ucrainenii din România au obținut două mari câștiguri: reprezentare parlamentară și sprijin financiar pentru activitățile organizatorice și pentru desfășurarea activităților culturale. Cultura a făcut obiectul unor preocupări permanente, cu o serie de măsuri pentru sprijinirea și promovarea manifestărilor artistice, editării cărții și presei ucrainene. Ucrainenii din Ucraina sunt încântați de statutul conaționalilor lor trăitori în România și de posibilitățile pe care le au de a-și păstra și dezvolta identitatea lor etnică.

Ce fac ucrainenii originari din România pentru crearea unei imagini pozitive a poporului român? Încercăm să prezentăm o imagine adevărată asupra marilor calități ale poporului român, dar și a realităților economice românești să demonstrăm investitorilor și întreprinzătorilor ucraineni că pot găsi în agenții economici din România parteneri serioși pentru afacerile lor.

UUR, prin statutul său, promovează dezvoltarea și adâncirea bunelor relații cu populația majoritar românească, cu autoritățile statului român, dar și cu ucrainenii din Ucraina, cu Ambasada Ucrainei în România, cu organizațiile mondiale ucrainene.

Rămânând aceiași fii devotați României, gândurile noastre se îndreaptă și spre Ucraina, nădăjduind că în scurt timp ea va intra, oficial, în marea familie europeană.

Ion ROBCIUC

Din agenda deputatului UUR

Evenimentele politice majore ale perioadei au fost alegerile europarlamentare, referendumul și votul asupra moțiunii de cenzură. În rest, prezența deputatului UUR în Parlamentul României s-a manifestat în nota ei obișnuită, adică dinamică și eficientă.

Revenind la alegerile europarlamentare, l-am întrebat pe domnul deputat Nicolae Miroslav Petrețchi dacă are de făcut comentarii, la care domnul deputat Nicolae Miroslav Petrețchi ne-a declarat că a făcut o analiză a prezenței la urne în ziua de 26 mai a.c., constatând cu satisfacție că etnicii ucraineni și-au exercitat îndatorirea de alegători într-o proporție asemănătoare cu ceilalți cetățeni. Cât privește rezultatul alegerilor europarlamentare, ne-a informat că studiază platformele formațiunilor care au trecut pragul electoral și, în funcție de rezultatul studiului său, va pregăti, posibil, o declarație politică.

SĂPTĂMÂNA DE DUPĂ VIZITA PAPEI

Dacă evenimentele amintite în știrea anterioară stau în topul știrilor cu semnificație politică, viața spirituală și socială a fost neîndoiește marcată de vizita apostolică întreprinsă în România de Papa Francisc, luminoasă pentru credincioșii de orice confesiune, inclusiv pentru noi, ortodocșii. Și totuși, a existat o conexiune între vizita apostolică și pulsul vieții politice. Conexiunea a fost făcută – și încă într-un mod foarte firesc și benefic – printr-o interesantă Declarație politică rostită de deputatul UUR de la înalta tribună a Camerei Deputaților:

„Timp de trei zile, viața publică din țara noastră a fost marcată de vizita apostolică a Papei Francisc. La încheierea acesteia mi-am zis cu mândrie, în calitate de cetățean al acestui stat: Au fost trei zile în care România a fost mai europeană decât orice altă țară a continentului. Nu fac o declarație emoțională, ci formulez o concluzie fermă, pe care o susțin cu argumente. S-a reconfirmat, în avanscena atenției mondiale, că acest țărâm este al toleranței și buneii conviețuirii, indiferent de apartenența etnică, religioasă, confesională. Gândirea oamenilor care-l populează, de la oamenii simpli la înaltele fețe bisericești, este deschisă spre ceea ce unește lumea și nu spre ceea ce o dezbină. Prietenia marginalizează vrăjmășiile. Se poate conlucra exemplar și convingător. Politetea, comportamentul civilizat, protocolul oficial au rădăcini solide în ospitalitatea populară. Suntem gata să acordăm celor defavorizați ajutorul pe care li-l datorăm ca semenii. Dilema omenie-exclusivism este falsă, prevalența omeniei nu trebuie pusă în discuție. Suntem capabili de o

organizare exemplară, la nivelul exigenței celor mai importante evenimente. Putem ține fruntea sus, bucurându-ne de respect.

Lista argumentelor poate continua, dar nu aceasta este scopul Declarației pe care o fac. Mă întreb ce va urma în viața politică, aflată de regulă în antiteză cu performanțele menționate. Se vor curăți stilul și conținutul ei, cât de puțin, de metehnele știute și dezaprobată de cetățeni?

Personal nu-mi fac iluzii, dar nici nu pot fi atât de sceptic, încât să nu sper că am înaintat, milimetric măcar, înspre ieșirea din deșul vrăjmășiei, vulgarității și relei credințe reciproce.

Tocmai în virtutea acestei speranțe și sub puternica impresie a zilelor trăite împreună, propun clasei politice un moratoriu de cel puțin o săptămână, în care să domnească buna credință, discursul cumpănit și civilizat, responsabilitatea reală, și nu doar clamată față de rolul și lucrarea fiecăruia dintre noi“.

Nu se poate spune că a existat o reacție explicită la moratoriul propus – orgoliul politicianilor este imens! – dar coincidența a fost că săptămâna ce a urmat a fost caracterizată printr-o mai scăzută agresivitate și vulgaritate în viața politică. Abia după aceea a urmat Moțiunea, dar parcă nici dezbaterea acesteia n-a mai fost atât de vitriolantă.

FUNCȚIONEAZĂ SAU NU SISTEMUL RO-ALERT?

Urmările catastrofale ale fenomenelor meteorologice extreme, constatate și în județele în care există și comunități ale etnicilor ucraineni, l-a determinat pe domnul deputat Petrețchi să adreseze ministrului de Interne, doamna Carmen Daniela Dan, o întrebare scrisă din care spicuim:

„Reprezentanții ai MAI au asigurat populația că sistemul RO-ALERT funcționează corespunzător, susținând că la nivelul fiecărui dispecerat ISU județean, precum și la nivelul IGSU și al DSU există terminale de activare.

În orașul Zalău din județul Sălaj, meteorologii au emis cod roșu de grindină cu câteva minute înainte ca din cer să înceapă să cadă bucăți de gheață care au distrus zeci de mașini și acoperișuri. Sistemul RO-ALERT care trebuia să avertizeze cetățenii, s-a activat și a anunțat locuitorii din zona afectată după ce grindina încetase. Aceeași problemă au întâmpinat-o și locuitorii județului Maramureș, aceștia fiind avertizați cu întârziere de zeci de minute despre iminența căderii grindinei, de mărimea unui ou, care a distrus mașini, vegetația și acoperișurile caselor. Situații asemănătoare au fost întâlnite și în județele Bihor, Hunedoara etc., unde, din nou, serviciul RO-ALERT a transmis mesaje de avertizare cu mult după trecerea vijeliilor.

Stimată doamnă Ministru, vă rog să-mi răspundeți: Cum se face că după asigurările date de reprezentanții MAI, în ceea ce privește buna funcționare a sistemului RO-ALERT acesta funcționează cu întârziere de zeci de minute, după trecerea viiturilor?

UITE TRENUL, NU E TRENUL

Situația precară a transportului feroviar de persoane a constituit tema mai multor demersuri ale parlamentarului nostru. Amintim cele relatate în

edițiile din martie și noiembrie 2018, precum și din martie 2019 ale acestei rubrici.

Recent a răspuns întrebărilor deputatului și actualul ministru al Transporturilor, domnul Alexandru Răzvan Cuc, dar, din nefericire, tot printr-o largă expunere de intenții, nedublate de perspective concrete. Nemulțumindu-se cu această manieră formală de a rezolva chestiunile ridicate, domnul deputat Petrețchi a adresat un nou mesaj stăruitor, din care reproducem câteva pasaje:

„Întrebarea nr. 7245A/2019, pe care v-am adresat-o ca parlamentar, conținea detalii legate de mersul trenurilor regio și interregio care leagă locuitorii din zona Maramureșului (în care trăiesc numeroși etnici ucraineni) de restul țării, de nemulțumirea cetățenilor. (...) Am anexat și o petiție semnată de 9 primari ai localităților direct afectate de modificările efectuate de Ministerul pe care îl conduceți. Situația concretă privea dificultatea cu care se desfășoară circulația pe o importantă magistrală feroviară care leagă locuitorii dintr-o zonă în care nu există alte mijloace de transport în comun. Oamenii și în special elevii din localitățile Bistra, Petrova, Leordina, Vișeu de Sus, Ruscova, Repedea, Poienile de sub Munte, Borșa, Moisei, Lunca la Tisa sunt nevoiți să se deplaseze zilnic, la locurile de muncă și unitățile de învățământ, uneori pe distanțe de aproape 60 km. Modificările în orarul trenurilor se fac fără consultarea cetățenilor deși numărul de persoane care utilizează transportul feroviar este în creștere, acesta fiind singurul mod prin care locuitorii acestor localități pot să se deplaseze.

Răspunsul amplu dat de Ministerul pe care îl conduceți pare că încearcă să justifice starea de facto fără însă a prezenta soluții clare care ar trebui puse în practică pentru ameliorarea situației.(...)

În răspunsul primit sunt menționate două proiecte derulate de Ministerul Transporturilor prin ARF, la primul proiect „Achiziție de material rulant nou pentru pasageri” este menționată achiziția primului lot de 40 de Rame Electrice Regionale, însă la o simplă verificare a site-ului Ministerului Transporturilor „Anunț de intenție – achiziție material rulant” aflăm că Ministerul intenționează achiziționarea doar a 20 de Rame Electrice Regionale.

(...) Cel de-al doilea proiect prezentat de dvs. este „Studiu de Sustenabilitate și Eficientizare a Rețelei Feroviare din România“. Acest proiect nu vine cu măsuri clare, ci doar analizează modul în care se poate eficientiza rețeaua feroviară, iar termenul de finalizare al acestui proiect este abia februarie 2020.

(...) În ceea ce privește creșterea competitivității și a capacității de operare în condițiile liberalizării pieței de călători, aflăm din răspunsul dat de Domnia voastră doar de constituirea unui grup de lucru.

Din nou nu aflăm nimic concret legat de modul în care Ministerul Transporturilor, prin organismele pe care le are în subordine, adoptă măsuri de creștere a competitivității și a capacității de operare în condițiile liberalizării pieței de călători“.

Dacă toți parlamentarii s-ar adresa atât de stăruitor și precis membrilor Guvernului, poate că situațiile negative ar fi mai prompt și mai eficient rezolvate.

OBSERVATOR

Comunicat

Din activitatea conducerii Uniunii Ucrainenilor din România

În ziua de 6 iunie 2019, la sediul central al UUR, a avut loc ședința de lucru al Consiliului UUR, la care au participat 18 din cei 23 membri.

La începutul lucrărilor ședinței, Consiliul i-a fost prezentată echipa de experți contabili și de specialitate, responsabili cu coordonarea activității financiar-contabile, de evidență a bunurilor din patrimoniul UUR, precum și din cadrul compartimentului resurselor umane la nivelul organizațiilor, filialelor și al comisiilor de specialitate ale UUR, conform reglementărilor în vigoare și a deciziilor organelor competente în domeniu.

Aceasta, după studierea reglementărilor activității financiar-economice și a domeniului resurselor umane, va elabora, completa, după caz, „procedurile” în domeniu și vor fi actualizate, dacă situația va impune, formularele utilizate în activitatea financiar-contabilă și de evidență, raportare-informare la toate nivelurile, care vor fi trimise filialelor UUR în cel mai scurt timp.

În prima parte a lucrărilor ședinței, Consiliul UUR a analizat modul cum au fost utilizate de către filialele județene și de către comisiile UUR resursele bugetare alocate pentru luna mai 2019, rezultând că activitatea financiar-contabilă și de evidență a bunurilor din patrimoniul UUR la nivelul organizațiilor și al filialelor se desfășoară conform reglementărilor în vigoare și a deciziilor conducerii UUR prin organele financiar-contabile.

Lucrările ședinței au continuat cu prezentarea și discutarea devizelor estimative (16 devize) pentru activitățile planificate a se desfășura în luna iulie 2019, conform Planului de acțiuni culturale aprobat de Consiliul UUR (unele dintre acțiuni nu au putut fi prevăzute în plan, acestea fiind din inițiativa altor instituții sau organizații). În principal, ele se referă la organizarea și desfășurarea unor acțiuni culturale privind zilele culturii (identității) ucrainene, comemorarea unor scriitori ucraineni, vizite de cunoaștere și documentare, tradiții și obiceiuri specifice ucrainene, organizarea școlii de vară pentru elevi ucraineni, competiții sportive. Sumele solicitate pentru aceste acțiuni s-au înscris în limitele planificate inițial, fiind aprobate de către Consiliu în totalitate, cu unele suplimentări de fonduri în cazuri justificate.

În continuarea lucrărilor, au fost analizate și aprobate un număr de 52 referate de necesitate prin care se solicită suplimentarea sumelor alocate în cazul unor acțiuni desfășurate, la care s-au depășit sumele inițiale ca urmare a numărului mare de participanți, alocarea unor sume de bani pentru acțiuni replanificate, parteneriate cu diferite instituții și organizații, achiziția unor obiecte de mobilier, telefoane de serviciu, piese de schimb, revizii și polițe de asigurare pentru autoturismele UUR și cele din comodat, servicii în folosul UUR, realizarea unor lucrări de inves-

tiții, realizarea unor materiale de promovare a filialelor, cheltuieli gospodărești, deplasări pentru a participa la diverse acțiuni în țară și în afara granițelor (Ucraina, Portugalia și Spania), lansarea unor cărți publicate de UUR și prelungirea unor contracte de muncă, care se înscriu în limitele fondurilor existente ale bugetului aprobat și legislației în vigoare, fiind aprobate în totalitate.

În cadrul ședinței, președintele Comisiei pentru editarea cărților și a periodicelor UUR a prezentat Procesul-verbal al Comisiei cu unele constatări privind structura și conținutul ziarului „Curierul ucrainean” cu propuneri ce se impun a fi luate în concepția Comisiei. În urma discuțiilor purtate Consiliul a hotărât unele măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate.

La ultimul punct al ordinii de zi, s-au luat în discuție și au fost soluționate problemele referitoare la măsurile ce trebuie întreprinse în perioada imediat următoare pentru contracararea efectelor negative ale acțiunilor concertate de defăimare a activității UUR.

Totodată au fost făcute o serie de precizări privind organizarea în parteneriat cu Ambasada Ucraineni la București a taberei la Odesa, în Ucraina, pentru elevii care au participat la etapele naționale a Olimpiadei de limba ucraineană și ale Concursului de recitare a poeziei ucrainene, care au fost analizate stabilindu-se măsuri concrete, condițiile de participare și termenele de înaintare a listelor cu elevi și profesori însoțitori, precum și organizarea unor stagii de pregătire și perfecționare pentru profesorii care predau limba ucraineană sau în limba ucraineană.

La finalul ședinței, Consiliului i-a fost prezentată propunerea Ambasadei Ucrainei din România de a organiza la nivelul filialelor „Zilele filmului ucrainean”, cu finanțare parțială a acestei acțiuni de către ambasadă și asigurarea filmelor artistice și documentare ucrainene de actualitate, titrate în limba română, urmând ca președinții filialelor să facă propuneri privind data și locația de desfășurare. În cadrul aceleiași punct al ordinii de zi, președinții de filiale au prezentat propuneri pentru îmbunătățirea activității filialelor și a UUR, care vor fi luate în considerație în activitatea de viitor.

La încheierea lucrărilor ședinței, Consiliul a adoptat hotărâri și decizii pentru fiecare dintre măsurile adoptate și votate de membrii participanți la ședință, acestea fiind semnate de către membrii acestuia.

Următoarea ședință de lucru a Consiliului va avea loc la o dată și în locația ce vor fi comunicate în timp util filialelor.

*Material realizat de
vicepreședintele UUR
Victor HRIHORCIUC*

Șoaptă de vară

*Lumină, Răsărit, Apus...
Și amintiri care s-au dus.
Senin, caldură și așteptare
A celui cu titlu de Soare.*

*Verde, albastru, roșu, alb,
Petale și un suflu dalb.
Un aer crud, nemuritor
Un aspru și la fel de tainic dor.*

*Un dor de mama, de bunici,
De timpurile cele „mici“...
De puritate, de cuvinte
Grăite de părinți cu minte.*

*Un dor de satul părintesc,
Curat cum mi-l reamintesc!
De oameni demni și plini de viață
Pe care îi priveai în față.*

*Un dor de portul popular,
De-un proaspăt și muncit hambar,
Un dor de mine, de copil...
Ce-mi da tarcoale-ncet, umil.*

*Peste aceste calde vremuri
Șoaptele celor dragi plutesc.
Unde e satul din poveste
În care ai noștri hodinesc...?!*

Claudia SEMCIUC

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile Curierului ucrainean revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București**

Telefon: 021.222.0724,

Tel./fax: 021.222.0737

E-mail:

curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:

Ion Robciuc

Redactor:

Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:

Ștefania Ganciu

Tiparul executat la

Tipografia

„RCR PRINT“

ISSN 1223-5210

Deputatul ucrainenilor din România, Nicolae Miroslov Petrețchi, a participat la comemorarea victimelor deportării tătarilor din Crimeea

La 18 mai 1944, într-o singură noapte, aghiotanții dictatorului de tristă amintire I.V. Stalin au pus în aplicare un plan diabolic: trimiterea în surghiun a întregii populații tătare, care a fost imbarcată în vagoane de marfă și ușile acestora sigilate. Nu au fost iertate nici femeile, nici copiii, nici bătrânii. Nu au fost lăsați nici sugarii și nici cei bolnavi la pat. Au primit permisiunea de a avea asupra lor doar un singur rând de schimburi și hrană pentru o zi. În aceeași zi au și început marea călătorie, drumul lung, fără întoarcere, suferind de foame și de sete, cu opriri la 2-3 zile. Au murit foarte mulți bătrâni, bolnavi, copii. Această călătorie a morții a durat 10-12 zile și a dus la masacrarea a jumătate din cei surghiuniți. Aceste lucruri s-au petrecut în condițiile în care mulți tineri tătari crimeeni luptau în cadrul Armatei Roșii, fără să cunoască drama pe care familiile lor o trăiau. Majoritatea celor rămași în viață a fost transferată în Uzbekistan, într-o zonă deșertică.

În fiecare an, etnia tătară comemorează acest

eveniment tragic cunoscut sub numele de «Sürgün». Anul acesta comemorarea a avut loc în data de 28 mai la Muzeului Național al Țăranului Român, în cadrul evenimentului fiind prezentată

o expoziție foto și filmul „Rugăciunea străină“ a regizorului de etnie tătară Ahtem Seitablaiev, realizat în baza unor evenimente reale despre o tătăroaică din Crimeea (Saide Arifova) care, în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, a salvat copii de origine evreiască, mai târziu

devenind victimă a deportării tătarilor din Crimeea.

La acest eveniment comemorativ, alături de ambasadorul Ucrainei în România, Oleksandr Bankov, subsecretar de stat în cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului României, Amet Aledin, și de directorul Muzeului Național al Țăranului Român, Virgil Ștefan Nițulescu, a fost prezent și președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputat în Parlamentul României, Nicolae Miroslov Petrețchi, împreună cu o delegație formată din membrii Consiliului UUR: vicepreședintele UUR, Mihai Traista, președintele filialei UUR Maramureș, Miroslov Petrețchi, și președintele filialei București a UUR, Iaroslava Colotelo.

În cuvântarea sa, deputatul Petrețchi a amintit și despre victimele Holodomorului din Ucraina.

Despre evenimentul tragic din istoria tătarilor, a vorbit, mai pe larg, Anefi Vildan, reprezentant al Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din România.

Mihai TRAISTA

O nouă lucrare normativă: Îndreptarul ortografic al limbii ucrainene, Kyiv, 2019

Îndreptarul ortografic al limbii ucrainene este bine venit, deoarece de la apariția ultimei ediții (1990) și până astăzi s-au produs în plan lingvistic evenimente importante, între care o puternică accelerare a împrumuturilor, mai ales din engleza americană, care prezintă însemnătate în domeniul vocabularului.

Îndreptarul ortografic, ca și ultima ediție, are două părți distincte: una teoretică (p. 6-204), și o alta, index de cuvinte (p.206-275). Prima parte este structurată în capitole și subcapitole, potrivit cu problemele ce urmează a fi discutate. Partea a doua cuprinde un inventar de peste șapte mii de cuvinte.

Prezenta lucrare a fost elaborată în cadrul Institutului de Lingvistică din Kyiv de Comisia Națională Ucraineană pe Probleme de Ortografie din care au făcut parte specialiști din instituții de lingvistică ai Academiei Naționale de Științe a Ucrainei și reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior din diferite regiuni ale Ucrainei. Principiile ediției au fost aprobate de Academia Națională de Științe a Ucrainei, Ministerul Educației și Științei și de Cabinetul de Miniștri la 22 mai 2019. Îndreptarul ortografic a intrat în vigoare la data de 3 iunie a.c.

Actuala redacție a Îndreptarului ortografic re-

duce în actualitate unele particularități ale Îndreptarului din anul 1928 care fac parte din tradiția ucraineană de ortografie și actualizarea căror are suport științific. În același timp, Comisia Națională Ucraineană de Ortografie a avut în vedere faptul că și practica lingvistică a ucrainenilor din a doua jumătate a secolului al XX-lea – începutul secolului al XXI-lea a devenit parte a tradiției ucrainene de ortografie. Împărtășind opinia că acțiunile represive ale regimului totalitar față de Îndreptarul „de la Charkiv“ și autorii lui au avut un caracter criminal, codificatorii limbii nu pot eluda faptul că limba se schimbă, iar îndreptarul trebuie să exprime înainte de toate stadiul ei actual. Limba ucraineană de astăzi este o limbă multifuncțională cu o terminologie științifică actuală, este o limbă care interacționează cu numeroase limbi ale lumii.

Principalele modificări operate în prezenta ediție a lucrării sunt, în linii mari, următoarele: 1) Se revine la scrierea și pronunțarea grafiei [є] în cuvântul *проєкт* și în familia sa lexicală (*проєкція, проєкційний, проєктований, проєктувати*, vezi *Український правопис*, Charkiv, 1929). Normele actuale nu mai admit formele *проєкт*,

проєкція, проєкційний, проєктований, проєктувати; 2) Normele prezentei ediții acceptă ca variante literare libere pentru *кафедра/катедра, аудиторія/авдиторія, Афіни/Атени, лауреат/лауреат* etc. De exemplu, alături de varianta de origine greacă (*кафедра*) s-a acceptat și cea de proveniență polonă (*катедра*). Ambele variante sunt corecte și acceptate, pentru că provin prin împrumut, din alte limbi. În funcție de etimologia cuvântului, putem opta pentru una sau alta dintre variante; 3) Derivatele formate cu prefixele *екс-, прес-* se scriu într-un cuvânt (*експрезидент, пресконференція*); 4) Formațiile alcătuite din numeralul *пів* „jumătate“, urmat de un substantiv la cazul genitiv singular, se scriu în cuvinte separate (*пів Києва, пів озера*), nu *пів-Києва, пів-озера*; 5) Se scrie și se pronunță consoana dublă [нн] în cuvântul *святий* (nu *святиенник*); 6) Se scrie și se pronunță cu o singură consoană în numele propriu (*Чарльз Дікенс* (nu *Чарльз Діккенс*)).

Trebuie înțeles că în această nouă ediție a *Îndreptarului ortografic* nu este vorba de schimbarea unor norme generale, ci numai de modificări punctuale, care, însă, ne obligă pe toți la o studiere serioasă și riguroasă. Actualele norme vor fi de mare folos elevilor, studenților și profesorilor, cât și ziaristilor din presa scrisă și audiovizuală, scriitorilor, traducătorilor, precum și tuturor celor ce doresc să vorbească și să scrie corect ucrainește.

Ion ROBCIUC

Congresul extraordinar al Uniunii Ucrainenilor din Republica Moldova

În ziua de 18 mai a.c., la Chișinău, a avut loc Congresul extraordinar al Uniunii Ucrainenilor din Republica Moldova (UURM), cea mai mare organizație de ucraineni din țară (mai sunt și alte organizații), pentru a alege un nou președinte. Motivul pentru convocarea unui congres extraordinar a fost dictat de decesul președintelui fondator al acestei organizații, membru al Prezidiului, domnul Nikolai Oliinyk.

În cadrul lucrărilor Congresului, au luat parte reprezentanții organizațiilor locale, ale altor organizații ucrainene din Republica Moldova, delegații UURM din toate raioanele republicii cu populație compactă de ucraineni și din orașul Chișinău, precum și deputați ai Parlamentului R. Moldova – V.

Vitiuc și A. Jolnaci, șeful Agenției Relații Interetnice A. Babenko, șeful comunității găgăuze din Moldova, N. Terzi, și oaspeții din Ucraina.

Uniunea Ucrainenilor din România a fost reprezentată de dl Daniel Serdenciuc, vicepreședinte al filialei Iași a UUR, întrucât președintele filialei Iași, din motive obiective, nu a putut participa la acest eveniment.

Lucrările Congresului au început cu cinstirea memoriei lui Nikolai Konstantinovi. Figură proeminentă a diasporei ucrainene din Moldova, deputat în primul Parlament al Republicii Moldova, a fost cinstită cu un minut de reculegere.

După aceasta, au urmat alocuțiunile de salut ale oaspeților prezenți la eveniment.

Ambasadorul Ucrainei în Moldova, Ivan Hnatyșyn, în timpul discursului său la Congres, fiind la sfârșitul mandatului, a mulțumit comunității ucrainene pentru cooperare, pentru conservarea și promovarea identității lor naționale, a

limbii materne și a culturii ucrainene în Republica Moldova. A amintit, de asemenea, de evenimentele tragice ale acestei zile din anul 1944 – decizia regimului totalitar de atunci de a deporta din Crimeea populația tătară, subliniind importanța memoriei istorice pentru a nu se mai permite repetarea unor asemenea evenimente tragice în viitor.

Către cei prezenți la Congres, cu un cuvânt de salut, s-a adresat și președintele Consiliului Ucrainean Mondial de Coordonare, dl Mychailo Ratușnyi.

Pe timpul lucrărilor Congresului au fost prezentate rapoarte privind activitatea și situația actuală a comunității ucrainene din Moldova de către prim-vicepreședintele Vitali Mruh, A. Nikitcenko și D. Lekarțev.

La Congres, s-a ales noua conducere a organizației: Vitali Mruh, președinte, Dmitri Lekarțev, prim-vicepreședinte, Mariana Șmylenko și Viktor Ostaficiuk, vicepreședinți și a fost prezentat planul de activități al comunității pentru viitor.

În discuțiile purtate cu membrii noii conduceri, aceștia au reiterat dorința lor de colaborare cu Uniunea Ucrainenilor din România în organizarea unor acțiuni comune, schimburi de experiență și de publicații etc.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

În perioada 30-31 mai, la Departamentul de limbi și literaturi slave al Facultății de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai“ Cluj-Napoca a avut loc Simpozionul Internațional „100 de ani de slavistică la Cluj“.

La acest eveniment au participat reprezentanți ai ucrainisticii din România: lector dr. Ioan Herbil, responsabil specializarea limba și literatura ucraineană a Departamentului clujean de limbi și

100 DE ANI DE SLAVISTICĂ LA CLUJ

literaturi slave cu o comunicare în domeniul lingvisticii: „Nume de familie ucrainene, românești, maghiare și germane care au la bază apelativele ce indică profesii“; lector dr. Mihaela Herbil a prezentat comunicarea „Sincretism experimental în «Sonata Patetică» de Mykola Kuliș (dramaturg ucrainean din ale cărui creații Mihaela Herbil a tradus în limba română) și

amintit faptul că organizația noastră a finanțat până acum multe simpozioane internaționale „Dialogul slavistilor la începutul secolului al XXI-lea“, iar ultimele șapte volume, ce cuprind lucrările simpozioanelor respective, de asemenea, au fost finanțate în întregime de Uniunea Ucrainenilor din România.

Mihai TRAISTA

Mihai Traista cu un fragment din lucrarea sa „Când sângele se face apă – Ucrainenii și rușii în context comparativ“, și anume subcapitolul „Mitul fratelui mai mare“. De asemenea, au fost prezenți foarte mulți cercetători, profesori, slavisti și ucrainiști din Ucraina, Polonia și Ungaria.

Deși anul acesta Uniunea Ucrainenilor nu a fost partenera simpozionului, merită

„Ziua iei și a cusăturilor populare ucrainene” sărbătorită și în București

Filiala București a Uniunii Ucrainenilor din România a inițiat, pentru prima dată în acest an, organizarea „Zilei iei și a cusăturilor populare ucrainene” care s-a desfășurat în data de 19 mai. În mod normal, sărbătoarea iei ucrainene («День вишиванки») are loc în a treia zi de joi din luna mai, aceasta picând în data de 16. Însă fiecare

vărat, nu a putut să nu ia parte la slujba religioasă ucraineană de la biserica de lemn din Drumul Taberei. Credincioșii parohiei, împreună cu părintele, s-au bucurat atât de mult, văzând biserica atât de plină! Ei au apucat să-i îndemne către sfârșitul slujbei să le cânte și ei frumoasele pricesne și cântări în cinstea Învierii Domnului așa ca la ei acasă. Au fost clipe deosebit de înălțătoare și încărcate de emoție.

După ce a luat masa de prânz la fastuoasa Casă a Armatei, ansamblul „Cervona kalyna” a venit în grabă la Muzeul Satului pentru a participa la un spectacol interetnic, la care s-au prezentat câteva etnii. Apariția ansamblului nostru pe scena în aer liber a muzeului, costumele lor multicolore, dansurile populare oferite cu generozitate (vreo 5 la număr), evoluția lor impecabilă, au stârnit o vie admirație și ropote de aplauze din partea spectatorilor și a turiștilor aflați aici în vizită.

După acest moment ne-am deplasat cu toții, organizat, într-o paradă a costumelor populare, către Casa ucrainenilor huțuli, adusă aici de câțiva ani din satul Breaza, județul Suceava. În curtea casei și a gospodăriei, pe niște mese lungi și scaune gen lavițe, oaspeții, secondați de membrii organizației noastre, au amenajat o expoziție de ouă încondeiate și cămăși populare ucrainene, în timp ce o doamnă bucovineancă, îmbrăcată popular, întâmpina pe oaspeți și vizitatori, după datină străveche, cu pâine și sare. Avea, de fapt,

știut să aprecieze ospitalitatea bucovinenilor!

La Casa huțulă a sosit și o echipă de filmare de la Televiziunea Română, emisiunea „Conviețuirii”, condusă de dna Aldea, care a filmat și a mediatizat tot evenimentul nostru. Am organizat acolo și o mică masă rotundă în care am purtat discuții pe tema păstrării patrimoniului cultural ucrainean și a iei ucrainene tradiționale și despre găsirea unor metode ca ea să nu dispară nicio dată. Un buchet de cântece populare ucrainene a întregit, în final, această amplă manifestare.

Pe parcursul celor două zile de acțiune, formația din Negostina a fost însoțită de vicepreședinta filialei noastre, consăteancă cu acești minunați artiști, dna Felicia Radu, și cărora ținem să le mulțumim pentru tot efortul depus (mulțumiri și celeilalte vicepreședinte, dnei Mariana Mihăileanu, care ne-a susținut cum a putut). Mulțumim, totodată, doamnei director general

filială a UUR, după cum am observat, s-a adaptat situației și a organizat pe tot parcursul lunii lui Iulian Chideșa, iar împreună cu el, o încondeitoare de ouă (huțulca Rodica Boiciuc), un meșter popular în domeniul broderiilor și al culturii tradiționale (Clapon Niculina din Negostina) și doamna Cristina Chideșa care își sprijină soțul în buna coordonare a grupului.

Cea mai mare parte a acțiunii noastre a avut loc în incinta Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București, în care tocmai se aflau în plină desfășurare „Zilele Muzeului Satului”.

Pe lângă forțele noastre ucrainene locale, acestei acțiuni i s-au alăturat oaspeți dragi din Bucovina. Ne-a răspuns invitației ansamblul de dans ucrainean „Cervona kalyna” din frumosul sat ucrainean Negostina, condus de dl Petre Iulian Chideșa, iar împreună cu el, o încondeitoare de ouă (huțulca Rodica Boiciuc), un meșter popular în domeniul broderiilor și al culturii tradiționale (Clapon Niculina din Negostina) și doamna Cristina Chideșa care își sprijină soțul în buna coordonare a grupului.

Deoarece acest grup artistic a sosit cu o zi înainte de manifestarea în sine, în seara zilei de 18 mai, el a reușit să se alăture unui program inedit al muzeului, având ca generic „Dialog coregrafic”. Câteva echipe de dansuri, aparținând mai multor culturi – irlandeză, română și ucraineană au putut să evolueze cu dansurile lor pe scena din curtea muzeului, intrând apoi într-un dialog cu spectatorii, interacționând cu ei și învățându-i pași de dans specific. Atât dansul irlandez, dar mai ales românescul „Călușar” și ucraineanul „Hopak”, au avut priză imensă la public.

Duminică de dimineață, grupul ucrainean din Bucovina, aparținând unui popor creștin cu ade-

pus pe un ștergar tradițional un colac mare, frumos ornat, adus tocmai din Negostina, însoțit de gustoasa afinată și alte produse tradiționale, iar toți cei care au venit și au degustat produsele, au

Paula Popoiu care ne-a sprijinit ca manifestarea dedicată iei ucrainene să se desfășoare într-o locație dintre cele mai potrivite – Muzeul Național al Satului, grațitudine aducem doamnei muzeograf Ala Movileanu care mereu ne ajută să putem poposi cu oaspeții noștri pe la frumoasa casă-gospodărie adusă de la Breaza, mulțumiri Televiziunii Române pentru mediatizarea evenimentului și tuturor celor care au binevoit să fie alături de noi.

Am constatat cu satisfacție că toată acțiunea s-a bucurat de mult succes și de ecouri speciale care ne dau curaj ca și pe viitor să organizăm astfel de evenimente culturale, chiar și mai ample, prin care să delectăm ochiul spectatorului bucu-reștean, avid – din ce s-a putut vedea – de bogăția culturii tradiționale a popoarelor și a comunităților etnice cu care i-a fost sortit să conviețuiască pe acest binecuvântat tărâm.

Iaroslava-Oresea COLOTELO,
președinta filialei București a UUR

Movileanismul reprezintă primul pas al Europei răsăritene de tradiție bizantină spre un dialog comprehensiv și fertil cu Europa Occidentală modernă, dialog neînhibat de limitările dogmei ortodoxe și de amintirile rivalităților bizantino-apusene. Dar un dialog astfel conceput, încât să nu implice abdicarea ideologică și morală a Răsăritului în fața Apusului, așa cum se întâmplase puțin mai înainte cu tentativa constantinopolitanului Chiril Lucaris (Zamfirescu Dan, *Petru Movilă exponent al universalismului românesc*, p. 149).

Într-un articol retipărit în volumul *Cultura română – o mare cultură cu destin universal*, Dan Zamfirescu scria despre Petru Movilă următoarele: „În prima jumătate a secolului al XVII-lea, avem marele fenomen Petru Movilă, de celebritate europeană“. Petru Movilă a fost mitropolit al Kievului, Haliciului și a toată Rusia Mică (adică Ucraina), om de cultură. A fost fiul domnului Moldovei, Simion Movilă, nepot de frate al mitropolitului Moldovei Gheorghe Movilă și nepot de frate al domnului Moldovei Ieremia Movilă. I s-a dat la botez numele de Petru, după străbunicul său Petru Rareș Voievod și nu numele sfântului din ziua respectivă, după cum se obișnuia. A făcut parte din ultima familie domnească pământeană în Moldova, după care, din pricina atitudinii anti-otomane, domni pământeni au fost înlocuiți cu cei fanarioți. S-a călugărit la Kiev (Lavra Pecherska) și la 31 de ani a ajuns arhimandrit. A apărut ortodoxia de catolicism, inclusiv prin activitatea sa tipografică. Ca urmare a unirii de la Brest-Litovsk din 1596, a înființat unele colegii (Lavra, Bratska) pe baza cărora s-a dezvoltat ulterior Academia Duhovnicească de la Kiev, 1633. În 1632, a sprijinit alegerea ca rege al Poloniei a lui Wladislav I, care a recunoscut unele din vechile drepturi și libertăți ale ortodoxiei: recunoașterea legală a Mitropoliei Ortodoxe a Kievului cu episcopiiile Lviv, Luțk, Przemysl și Mstyslav, menținerea Frățiilor ortodoxe, restituirea tuturor bisericilor luate de uniți (greco-catolici) și dreptul pentru ortodocși de a ocupa funcții de stat. În 1631, a înființat la Kiev o academie după modelul occidental, cu predare în limba latină, aceasta fiind cea mai veche instituție de învățământ superior a slavilor ortodocși. A creat o rețea de școli eparhiale, după modelul lui Chiril Lukaris (pentru spațiul grec): Kiev, Vinnyțea, Luțk, dar și o rețea de tipografii: Kiev, Lviv, Vilna.

Petru Movilă, înzestrat de Dumnezeu cu un spirit pătrunzător și totodată foarte activ, ni se prezintă toată viața ca o icoană fidelă a unei familii pe cât de nobile, pe atât de religioase. De regulă, religiozitatea și în special ortodoxia erau atunci temelia instrucțiunii în familiile nobile române din sec. XVI- XVII. Rolul lui Petru Mo-

MOVILEANISM

vilă a fost atât de important în dialogul Răsărit – Apus, încât Iuri Venelin, celebrul istoric rus din secolul al XIX-lea, se întreba cine dintre cei doi Petru ar fi mai îndreptățit să fie supranumit „cel Mare“. Petru Movilă nu numai că a anticipat marele fenomen de „occidentalizare“ a Răsăritului, care a dominat secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, dar l-a și pregătit și a militat pentru acesta. Ca mitropolit a luptat pentru unitatea ortodoxiei răsăritene atât contra otomanilor, cât și împotriva catolicismului polon, care se extindea către sud. Petru Movilă a fost primul teolog ortodox care a dialogat nestânjenit cu Apusul catolic. Umanist de marcă, personalitate complexă care a polarizat, pentru câteva decenii o întreagă suită de valori spirituale, unindu-le într-un uriaș efort de întoarcere spre Europa și distribuindu-le apoi sub forma unei rodnice înrăuriri, el ocupă o poziție privilegiată în galeria efigiilor culturale ale epocii.

„Mărturisirea ortodoxă“ este opera dogmatică de căpetenie a mitropolitului de Kiev, Halici și Rusia Roșie, Petru Movilă, și totodată opera care i-a adus reputația unui om învățat și înțelept. Acesta fusese aprobat în 1640 de Sinodul din Kiev, dar Petru Movilă și Sinodul ucrainean au hotărât să ceară și părerea patriarhului de la Constantinopol, prin intermediul lui Vasile Lupu. Domnul Moldovei s-a amestecat până la un punct în disputele dogmatice, înclinând spre punctele de vedere ale teologilor greci, în cele din urmă patriarhul Partenie aprobând, la 11 martie 1643, traducerea greacă a „Mărturisirii ortodoxe“, devenite astfel „Mărturisirea ortodoxă a Bisericii sobornicești și apostolicești a Răsăritului“ (Academia Românilor „Istoria Românilor“, vol. 5). Această cronică a epocii ni-l înfățișează pe Petru Movilă ca un eminent păstor spiritual și iscusit animator cultural în țările din lumea creștinismului răsăritean. De numele mitropolitului se leagă și tipărirea a numeroase cărți religioase și juridice, precum și înființarea de colegii religioase în care, pe lângă scrierile sfinte, erau studiate temeinic o serie de discipline umanistice, printre care se aflau gramatica, retorica și filosofia.

Toposul central al „Mărturisirii ortodoxe“ este zidirea lumii ca lume a plinurilor și zidirea duhului omului întru Dumnezeu.

Încă dinainte de 1650, în paralel cu inițiativele particulare privind formele de învățământ, îndeosebi cele de nivel elementar, s-au depus eforturi pentru înființarea de școli superioare de

către domnie și biserică. Este vorba despre Vasile Lupu și mitropolitul Varlaam al Moldovei, care cu sprijinul lui Petru Movilă de la Kiev au pus bazele Colegiului Vasilian (1640), în incinta ctitoriei voievodului de la Trei Ierarhi, Iași, cu programa imitată după modelul kievean și cel al iezuiților din Polonia. Cursurile erau îndrumate de clericul Sofronie Poceațki, fostul rector al Academiei Movilene, adept al învățăturilor lui Theofil Coridaleu, ajutat de Ignatie Jevlevici și de alți profesori.

Dar acest veac al confruntărilor teologice dintre Ortodoxie, Reformă și Contrareformă, reacția declanșată la Constantinopol față de ideile protestanților – susținătorii Calvinismului – a cuprins curând și cercurile din Iași. Voievodul i-a înlocuit pe dascălii ucraineni ai Colegiului său cu profesori greci.

Opera lui Petru Movilă, „Mărturisirea“, se îndreaptă împotriva catolicilor și a protestanților. Ea este fidelă întru totul canoanelor, dogmelor Bisericii și Sfintelor Scripturi. Era mare nevoie atunci de existența unei învățături de credință la Kiev, în Galiția și în toată Ucraina. P. Movilă, arhipăstoriții săi și alți ortodocși erau tentați, constrânși să părăsească Ortodoxia. Însă nu au abandonat-o. Toți aceștia se aseamănă sfinților martiri cărora li se cerea să se lepede de Hristos și să treacă la păgânism sau la o anumită erezie. Marea lor virtute este aceea că nu s-au lepădat de ortodoxie. Iar Petru Movilă este stegarul tuturor acestora. Astfel s-au depășit barierele care păreau de neînălțat din mersul normal al ortodoxiei în secolul al XVII-lea.

Timpul este cel care are puterea de a întări liniile portretistice ale unor personalități marcante în viața culturală, religioasă, socială și politică, și de a statornici în chip definitiv valoarea operei lor, după cum tot timpul este cel care șterge sau împinge în penumbră conturul figurilor cu merite nu tocmai pe măsura vârvei produse în epocă. Sfântul mitropolit Petru Movilă „a fost un titan în sensul larg al acestui cuvânt“. Cu toată înalta lui slujire bisericească, el nu s-a închis între zidurile mănăstirii, ci a conceput Biserica drept unul dintre elementele luptei politice și ideologice, așa putea spune. Pe de o parte, ca reprezentant al păturii conducătoare, prin activitatea sa a oferit un cadru larg pentru dezvoltarea mișcării de eliberare națională în Ucraina, iar pe de altă parte, a folosit toate mijloacele legale și legăturile sale cu Regatul Poloniei pentru îmbunătățirea soartei poporului ucrainean. El rămâne, atât pentru ucraineni, cât și pentru români, un simbol al creștinătății răsăritene și al voinței de a răzbi prin cultură și credință într-o lume nesigură și violentă.

Natalia BURDUJA,
doctorand

Calea navigabilă Gdansk-Galați revine în actualitate după 97 de ani

Proiectul privind realizarea unei căi navigabile interioare care să unească Marea Neagră și Marea Baltică pe axa Galați (România) – Gdansk (Polonia) a fost subiectul unei conferințe organizate de Primăria Galați și Consiliul Județean Galați, în parteneriat cu patronatele din cadrul Asociației pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale și Compania EKKOU V.P. Este un proiect uriaș privind canalul pe ruta navigabilă și hidrotehnică Galați-Gdansk. Proiectul „Canalul Navigabil Marea Baltică-Marea Neagră, Gdansk-Galați“ a propus țărilor și comunităților aflate la frontiera estică a Uniunii Europene un proiect

transfrontalier de anvergură europeană. Este vorba de construirea unui canal navigabil Vistula-San-Nistru-Prut, cu puncte terminus porturile Gdansk în Polonia și Galați în România. Impactul economic regional de mare amploare s-a tradus într-o participare la nivel înalt, fiind prezenți la Galați reprezentanții a patru ministere: Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Mediului de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat, Ministerul Dezvoltării Regionale și Ministerul Finanțelor Publice și Fondurilor Europene. De asemenea, la dezbateri au fost prezenți și reprezentanți ai mediului de afaceri, ai organi-

zațiilor neguvernamentale, dar și ai unor instituții publice care ar putea avea legătură cu un proiect de o asemenea anvergură. Concluzia participanților a fost că dezvoltarea unei astfel de căi navigabile, pe relația Galați-Gdansk nu este o fantezie, ci un proiect viabil, mai ales în noile condiții create de evoluțiile geopolitice.

Proiectul Canalului navigabil și hidrotehnic Prut-Nistru-Vistula a fost propus încă din anul 1920 de către Fundația Carol I. Scopul a fost acela de a dezvolta axa comercială europeană nord-sud. Râul Prut devenise navigabil încă din anul 1850, pe o distanță de peste 300 de km, dar a fost abandonat pentru aproape 50 de ani, fiind reluat în anul 1970 în contextul delimitării bipolare a Europei. Materializarea acestei idei este benefică pentru Galați, care are nevoie... „ca de apă“ de noi modalități de relansare economică, dar impactul ar fi mai mult unul amplu, la nivel regional.

Vichentie NICOLAICIUC

Ziua Culturii Ucrainene la București

Vineri, 17 mai a.c., la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, a avut loc Ziua Culturii Ucrainene, eveniment organizat de Departamentul de filologie rusă și slavă, mai precis de lectorii dr. Aliona Bivolaru și Roman Petrașuc, cu sprijinul Ambasadei Ucrainei în România, în parteneriat cu Uniunea Ucrainenilor din România. La eveniment au participat profesori și studenți, reprezentanți ai Ambasadei Ucrainei în România și ai Uniunii Ucrainenilor din România.

La sfârșitul cuvântului său, ambasadorul Ucrainei în România, Oleksandr Bankov, a dăruit Secției de limba ucraineană un proiect video și o tabletă, exprimându-și bucuria de a fi alături de participanți la această sărbătoare: „Se poate vorbi foarte mult despre apropierea culturii ucrainene de cea română. Ieri am sărbătorit Ziua Mondială a Iei Ucrainene, care este de fapt o parte din cultura românească. Vorbind despre limbile ucraineană și română ar fi greu de spus că, din punct de vedere filologic, sunt oarecum similare, dar întotdeauna ucrainenii și românii au găsit o cale de comunicare. Sunt foarte mulțumit de faptul că drept rezultat al acestui dialog, de înțelegere între noi, este deja tradițională sărbătorirea Zilelor Limbii Ucrainene și a Culturii aici, în România, la Universitatea din București.

Prodecanul Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Roxana Utale, a subliniat: „Sunt foarte

încântată să particip la acest eveniment, Ziua Culturii Ucrainene. Mă bucur când o anumită cultură se manifestă atât de strălucit. Cultura ucraineană are multe de spus în România. Literatura ucraineană are multe de spus poporului român. Și traduceri din literatura ucraineană prezintă interes pentru cititorul român și promovează literatura în general“.

La rândul său, directorul Departamentului, Octavia Nedelcu, a spus: „Evenimente similare celebrării culturii ucrainene în România au devenit tradiționale. În fiecare an sărbătorim ziua culturilor slave și, cu această ocazie, avem simpozioane științifice în care Uniunea Ucrainenilor din România este un partener tradițional. Acest proiect a fost inițiat de Universitatea București,

în care Secția ucraineană a Facultății de Limbi și Literaturi Străine prezintă o serie de evenimente culturale și artistice despre cultura și civilizația ucraineană“.

Președintele filialei UUR București, dna Iaroslava Colotelo, a rostit câteva cuvinte din partea președintelui UUR, deputatul Miroslav Petrețchi, iar Mihai Traista, în calitate de vicepreședinte al UUR, a prezentat activitatea culturală și editorială a Uniunii.

În cadrul evenimentului, a avut loc prezentarea romanului „Dresorul de timp“ scris de romancierul ucrainean Mykola Homyci, tradusă în limba română de Mihai Hafia Traista.

Prezent la acest eveniment, autoarte încântat astăzi. Mă aflu pentru prima oară în România și am sentimentul că sunt în Ucraina. În primul rând, există o mulțime de oameni interesanți și ucraineni generoși. Deși sunt puțini, este o comunitate foarte activă, sunt foarte impresionat, nu știam că popoarele noastre sunt atât de apropiate. Istoria ne unește, vorbesc de cultura Cucuteni-Tripolie, iar arealul acestei culturi unește cele două popoare“.

Tot în cadrul acestui eveniment studenții Secției ucrainene au interpretat cântece ucrainene și au vizionat un film despre ia ucraineană. Scopul evenimentului a fost de a promova cultura ucraineană în spațiul românesc.

Mihai TRAISTA

Repere ucrainene descoperite de tinerii din Caraș-Severin la Lviv

Mai mulți tineri ucraineni din județul Caraș-Severin au dat curs invitației OTUR Caraș-Severin de a efectua o vizită de patru zile, în perioada 2-5 mai 2019, în Ucraina. Acțiunea s-a materializat

printr-o vizită în orașul Lviv, unul dintre cele mai importante centre culturale din Ucraina. În cadrul aceleiași deplasări, au mai fost vizitate orașele Mukacevo și un alt important centru universitar, Ivano-Frankivsk.

Prezenți în Ucraina, unii dintre ei pentru prima dată, tinerii cărășeni au fost impresionați de locurile vizitate, de frumusețea arhitectonică a clădirilor, de moștenirea culturală ucraineană, având un bun prilej și pentru a exersa în limba maternă.

Aflați, în marea lor majoritate, în pragul alegerii domeniului pentru studii universitare, pentru mulți dintre ei a fost fascinant să vadă un centru universitar de nivel aceluia din Lviv, unde se află una dintre cele mai importante universități din Ucraina și una dintre cele mai vechi universități din Europa. Centrul istoric al orașului, inclus pe lista UNESCO datorită valorii sale istorice deosebite, frumoasele edificii și muzee au venit să completeze, în ochii tinerilor vi-

zitatoari, imaginea unui oraș în care istoria și arhitectura sunt definitorii.

Vizita la Lviv, Ucraina a fost inclusă în Planul de acțiuni/proiecte culturale ale UUR pe anul 2019, fiind o acțiune de succes a OTUR Caraș-Severin pentru derularea căreia a fost manifestat interes încă din 2018 când la Coronini a fost organizată, cu aceeași deschidere, tabăra „Dezvoltare personală și seminar de antreprenoriat“. De-

plasarea a fost și un bun prilej de relaționare pentru tinerii ucraineni din județ, implicați, de altfel, în toate acțiunile organizației județene de tineret, fie ele festivaluri, reuniuni sau competiții, precum Cupa OTUR Caraș-Severin la minifotbal și multe altele.

Daniel BASARABA

Două zile de acțiuni culturale ucrainene în Sighetu Marmăției

Sâmbătă și duminică (18 și 19 mai 2019), la Sighetu Marmăției, s-au desfășurat două acțiuni culturale ucrainene de anvergură.

Astfel, sâmbătă, Uniunea Ucrainenilor din România – filiala Maramureș și organizația locală UUR Sighet a organizat „Concursul de recitare a poeziei ucrainene”, etapa națională, ediția a XIII-a. Acest concurs s-a desfășurat la Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției.

La deschiderea festivă a concursului, au luat parte reprezentanți ai Ministerului Educației Naționale, ai Ambasadei Ucrainei la București și ai ISM Maramureș, conducerea UUR, TVR, profesori și elevi. La concurs, au recitat poezii ucrainene elevii din ciclul primar, gimnazial și liceal,

câștigători ai etapei județene din Arad, Suceava și Maramureș. Atât premianții, cât și toți participanții au primit în mod diferențiat diplome, cărți și obiecte.

Duminică, 19 mai 2019, tot la Sighetu Marmăției, a avut loc „Sărbătorirea poetului ucrainean Taras Șevcenko”. Personalități prezente la Concursul de poezie ucraineană au participat și la acest eveniment. Dimineața s-a ținut Sfânta Liturghie la Biserica Ortodoxă Ucraineană. La ora

Bocicioiu Mare, Ucraina a prezentat cântece ucrainene pe patru voci în interpretarea corului și a orchestrei. Apoi a cântat formația „Trio Hrin” din județul Timiș. În continuare, au încântat publicul grupul din Lunca la Tisa condus de prof. A. Sambor, solo Simina Colopelnic din Remeți, grupul vocal din Repedea, pregătit de A. Recalo, „Cervona ruja” din Bocicioiu Mare, România, grupul vocal „Rusceanka” condus de prof. M. Miculaiciuc, grupul de elevi din Valea Vișeuului condus de prof. M. Păpariga.

12, s-a oficiat slujba de pomenire la bustul poetului Taras Șevcenko. Pe lângă cuvântări despre viața și creația marelui poet rostite de deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi, de ambasadorul Ucrainei, primarul Horia Scubli, prof. Vasile Cureleac, de preotul dr. N. Lauruc au fost depuse coroane de flori la bustul lui Taras Șevcenko. Apoi formațiile artistice s-au deplasat pe Aleea Pietonală de lângă Primărie, unde a fost amenajată scena în aer liber.

A urmat un spectacol de înaltă ținută artistică. A început spectacolul corul mixt „Vocile Ronei” care, sub conducerea prof. Geta Petrețchi, a interpretat cântece pe versurile scrise de T. Șevcenko și pe cele dedicate lui. Un repertoriu frumos a prezentat și corul bisericesc din Sighetu Marmăției, pregătit de prof. Margareta Lauruc. Cu un buchet de dansuri ucrainene s-a prezentat cunoscuta formație de dans „Kozaciok” din Bălcăuți – Suceava. Formația „Lisorub” din

Cunoscutul recitator, învățătorul M. Macioca, a recitat artistic o poezie de Taras Șevcenko.

A încheiat spectacolul dedicat marelui geniu ucrainean, Taras Șevcenko, ansamblul de cântece și dansuri „Lisorub” din Ucraina. A fost interesant și plăcut să vezi cum cele două formații din Bocicioiu Mare, Ucraina și Bocicioiu Mare, România despărțiți de Tisa s-au împrietenit și au cântat cântece ucrainene împreună la masa comună.

A organizat și coordonat cele două acțiuni culturale prof. Miroslav Petrețchi, președintele filialei Maramureș a UUR.

Ileana DAN

Simpozionul „Rolul femeii ucrainene în societate”

La 8 iunie a.c., în localitatea Sighetu Marmăției, filiala Maramureș a UUR a organizat simpozionul pe tema „Rolul femeii ucrainene în societate”.

La acest eveniment au fost invitate femei, doamne și domnișoare de profesii diferite, cu

vârste diferite care și-au exprimat opinii legate de tema propusă.

Au venit să le felicite și le-au adus câteva cuvinte de susținere: domnul Nicolae Miroslav Petrețchi, deputat în Parlamentul României și președinte al UUR, dl Miroslav Petrețchi, președintele filialei Maramureș a UUR, doamna Ledia Spivaliuc, președintele OFUR, doamna Ileana Dan, președintele OFUR Maramureș, doamna Simona Malearciuc, inspector de specialitate, domnul Vasile Pasenciuc, prim-vice-președintele UUR și alții.

Iaroslava ȘTELIAC

Unde ești doamnă?

Au trecut, ca toamna cocorii, cei doi ani de când doamna învățătoare Silvia Maidaniuc, soția profesorului Nicolae Maidaniuc, nu mai este printre noi, nu mai recită propriile poezii propriilor ei flori și nu le mai spune cât de frumoase sunt...

A zburat pe aripile timpului mai sus de orice galaxie, ca acolo în fața făpturilor divine, să poată arăta talentul ei nemuritor.

Poezia „Steaua teatrului sătesc“ pe care am scris-o în memoria acestei doamne dragi, aș dori mult s-o mângâie în ceruri și în momentul când ar citi-o, să vadă că noi nu am uitat-o, că ea a rămas pentru cei care am văzut-o pe scenă pentru vecii vecilor „Steaua teatrului sătesc“.

Doamna Silvia Maidaniuc, în tinerețea ei și mai târziu, a interpretat diferite roluri, roluri principale, dificile într-un mod desăvârșit. Dădea acestor personaje pe care le interpreta, o strălucire stelară.

Doamna Silvia Maidaniuc juca mulți ani în teatrul sătesc, interpretând rolurile principale din piesele clasice ucrainene.

Talentul ei a fost elogiut, aplaudat și iubit de către oamenii de la sate și de cei de la orașe, atunci când a fost invitată să joace pe scena lor.

O cunosc de pe vremea când era în plină floare, când frumusețea ei de nedescris și talentul ei unic, o încununau ca pe-o mireasă înainte de a se prezenta în fața altarului. Prezența ei pe scenă ridica sălile în picioare.

Jucând în orașul Dorohoi la un concurs de teatru în piesa lui Kvitka Osno-vianenko „Peșitul în Honcearivka“, datorită jocului ei superb, teatrul din Negostina a luat locul doi pe județ, obținând ca premiu 10 mandoline, o chitară

și un acordeon. Dolhasca atunci a luat locul unu în frunte cu domnul Arșinel...

Doamna Silvia Maidaniuc a fost cu adevărat „Steaua strălucitoare a teatrului sătesc“. A fost un mare talent.

Fie ca Bunul Dumnezeu să o primească în Împărăția Sa, ca după un timp și noi să o putem întâlni acolo în plină glorie și într-o desăvârșită strălucire.

Steaua teatrului sătesc

*Mi-aduc aminte de o doamnă,
De-un suflet sincer, minunat,
Cu ea pe scenă într-o toamnă
Jucam pentru săteni din sat.*

*Avea talent ca nimeni altul,
Pe scenă, doamna străluccea,
Cu glasul atingea înaltul,
Atunci când rolu-interpreta.*

*Avea-nclinație spre artă,
O vedeai numai la-nălțimi,
Elogia cuvântul iartă,
Îl recita între mulțimi.*

*Iar când pe scenă-ncepea cântul,
Credeai că cerul e deschis,
Că s-a oprit sub zări și vântul,
Că lumii s-a-mplinit un vis.*

*Era superbă în mișcare,
Sala-n picioare ridica,
Prin jocul ei era în stare
Chiar pe cei slabi de-ai vindeca.*

*Îmi pare rău că într-o toamnă
Sub norii-nchiși și plumburii,
Noi am pierdut pe-această doamnă,
De care-n veci vom aminti.*

Mihai VOLOȘCIUC

Lansare de carte

La 1 iunie 2019, în orașul Tulcea, având ca locație Biblioteca „Panait Cerna“, condusă de dna manager Ligia Dima, a avut loc lansarea de carte a decanului Facultății de Istorie din Odesa, Viaceslav Kușnir. Intitulată „Istorie și cultură a ucrainenilor din Dobrogea de Nord“, cartea a suscitat un viu interes datorită temei abordate. Am avut onoarea de a participa la această lansare datorită invitației făcute de dl președinte al Uniunii Ucrainenilor, filiala Tulcea, Dumitru Cernencu (Koșovyi Ataman, așa cum îmi place să-i spun). Am avut ocazia, înainte de lansarea propriu-zisă, să vizitez, vreme de o oră, Muzeul de Istorie din Tulcea, locație în care mi-am propus să revin cât de curând. Revenind la lansare, am putut să remarc interesul pentru subiectul abordat, și asta în condițiile în care, în aceeași zi, s-a sărbătorit și Ziua Internațională a Copilului. Seara s-a încheiat cu o cină delicioasă pregătită de doamna Ștefana Cernencu și, cum se putea altfel, de dna Dida, credincioasa sa asistentă, o femeie remarcabilă prin tactul și dăruirea sa față de cauză. A doua zi m-am întors la București cu Ivan Artimov, cazac zaporojean din localitatea Sfântu Gheorghe, cu gândul la obiectivele ce au rămas nevizitate.

Idealurile, valorile și eroii nu mor niciodată! Slavă eroilor!

Ionuț MUTU

Înălțarea, Rusaliile și amintirile din Rogojești

E vară. Se adună fiii satului nostru la biserică și la morminte... Parcă îs mai multe cruci decât fii... de fapt, de Rusalii se unesc cerul, pământul și mormântul. Îmi număr morții din familie, sunt mulți, le pierd șirul, încep să-i număr pe cei vii, îmi încap pe degetele unei singure mâini.

Parcă Rusaliile mă acaparează total de când e mama în cimitirul satului, dar nadăjduiesc la Înviere și la Înălțare de aceea îmi fuge privirea spre fotografiile ce poartă parfumul amintirilor în care familiile noastre erau la vatra satului, trăiau bunicii și era o poveste.

Închei gândul meu prin imagini care să vă

transpună în amintirile noastre, în poveștile noastre, în vatra satului... dar și la Mănăstirea Gorovei unde, din când în când, în inima pădurii, cutreierăm pe urma pașilor bunicii și părinților noștri în căutarea copilăriei.

Cu dor și nostalgie,

Claudia SEMCIUC

Absolvenții comunei noastre

Emoție este cuvântul ce definește absolvirea, demnitatea, este cuvântul ce a caracterizat această generație nouă pe parcursul a patru ani, premiere e termenul care ne-a făcut mândri și respectul, este cel care va rămâne peste ani.

Am preluat acești copilași în clasa a V-a, le-am vorbit despre limba maternă, am împărțit trăiri și au ales să studieze în fiecare săptămână limba ucraineană. A fost o onoare să-i pot călăuzi și ca profesor diriginte! Provocările au fost uriașe, acolo unde există „rod“ se dă și cu pietre, așadar a trebuit să facem față celor care au încercat să le

împiedice accesul la concursuri, umilințelor nejustificate și sancțiunilor nemeritate. Toate au trecut și sper ca lecția de demnitate să rămână prima pe lista amintirilor.

Acești copii și părinții lor mi-au împărțit emoțiile, au fost alături de mine la accidentul de mașină în care mi-am fracturat coloana vertebrală, la decesul mamei și la infarctul tatălui ceea ce mă inspiră să cred că relația emoțională părinți-elevi-profesor diriginte este una bazată pe sinceritate și empatie.

Totodată, tind să cred că această empatie a dat roade în ceea ce privește rezultatele la învățătură și implicarea lor în proiecte, concursuri, olimpiade, excursii și alte activități educaționale.

Observ dorința noilor generații de a progresa și deschiderea acestora spre a-și cunoaște și recunoaște rădăcinile. Zece din cei 15 s-au înscris, au susținut și au promovat examenul de la profilul filologie ucraineană din cadrul Liceului „Lațcu Vodă“ Siret, județul Suceava.

Rezultatele acestor copii le-am consemnat în articolele anterioare, acum am ales să pun accentul pe importanța cultivării în noile generații a ideii de unitate, de respect față de valorile umaniste și față de toate etniile existente în jurul nostru. Am avut alături elevi români care au îndrăgit și învățat limba ucraineană, care erau nerăbdători să audă traducerea textelor literare, dar am avut și elevi de etnie romă de la care și noi am avut multe de învățat. Am fost asemeni unei familii și îmi exprim speranța că acolo unde îi vor purta pașii, vor fi la fel de uniți, că am sădit în sistemul lor de valori noțiunile de echipă, reușită, eleganță sufletească și mai ales iubirea de adevăr!

Succes la evaluarea națională și în viață!

Claudia SEMCIUC

Revedere după 50 de ani, la Siret!

În ziua de 10 iunie 2017, vechea clădire a Liceului Siret și-a deschis porțile pentru promoția 1969. Cu emoție imensă și nerăbdare am așteptat revederea cu colegii și profesorii după 50 de ani de la terminarea liceului. Liceeni de altădată entuziaști, cu aspirații înalte, tineri și frumoși peste care a trecut proba timpului și iată-ne oameni în vârstă, parcă prea repede, cu părul alb sau chiar fără el, cu zâmbetul reținut de greutatea problemelor ce ne apasă, cu pași domoli și nesiguri pe alocuri, dar cu inima încă tânără. Mulți dintre colegii și dascăli ne-au părăsit, s-au dus la odihnă. Odihnească-se în pace! Parcă, totuși, prea mulți, 25 dintre colegii noștri din totalul de 93 de absolvenți ai celor 3 clase (una cu profil umanist și 2 cu profil real) nu s-au mai regăsit printre noi. Situația este și mai dramatică în ce privește profesorii. Din totalul profesorilor care au predat pe parcursul celor 4 ani de studii, în viață mai sunt doar 5, din care 4, fiind bolnavi, nu ne-au putut onora cu prezența lor. În consecință corpul profesoral, la întâlnirea noastră, a fost reprezentat de profesorul de matematică, dl Boico Gheorghe. Au fost emoții, zâmbete, lacrimi, nedumeriri. Mulți dintre cei prezenți nu și-au mai recunoscut colegii, acum la vârsta de 69 de ani, lucru explicabil, având în vedere că ultima revedere a avut loc cu 40 de ani în urmă. Timpul e dușmanul nostru de moarte și prietenul nostru cel mai intim, e ceea ce posedăm pe deplin și nu vom reuși niciodată să luăm în stăpânire, este chinul și speranța noastră. Bucuria revederii, după 50 de ani, este un moment unic în viața oricărui om! Pentru unii dintre absolvenți întâlnirea de 50 de ani de la terminarea liceului a fost una specială, aceștia revăzându-și pentru prima dată foștii colegi după absolvire, am în vedere pe cei care nu au putut participa la întâlnirea de 10 ani de la terminarea liceu-

lui. Organizatorii evenimentului s-au străduit și au reușit să facă ca revederea să fie una plăcută și mult apreciată de participanți, surpriza venind de la unul dintre colegii noștri, acum om de afaceri, fost senator, dl Fercalo Mihai, care a sponsorizat cheltuielile privind masa festivă organizată cu acest prilej. Festivitatea a început în clădirea veche a liceului din Siret, unde am învățat în perioada 1965-1969, cu o întâlnire pe cele 3 clase după care foștii elevi s-au reunit în una din clase, unde unul dintre organizatori, dl Puiu Masapiuc, a citit catalogul claselor și pe diriginții lor. În final, s-a ținut un moment de reculegere pentru profesorii și colegii noștri plecați dintre noi, unii atât de devreme. Evenimentul a continuat la biserică din apropiere unde s-a ținut o slujbă de pomenire pentru cei decedați. Înainte de a ne

deplasa la restaurantul unde ne așteptau multe surprize, un grup de colegi și colege a făcut o vizită la domiciliu profesorului nostru de sport, domnul Maidaniuc Nicolae, care, fiind bolnav, nu a putut participa la întâlnirea noastră. Domnul profesor deși vădit slăbit a găsit putere să ne povestească prin ce a trecut în ultima perioadă de timp și să ne dea sfaturi utile pentru viață. Mulțumim, domnule profesor, pentru tot ce ați făcut pentru noi și vă dorim însănătoșire grabnică, iar la revederea de la anul să fiți alături de noi. Finalul revederii s-a desfășurat la restaurantul „Frontier“ din vama Siret. Și aici au fost câteva surprize: invitații au avut ocazia să povestească câte ceva din cele ce-și mai amintesc din anii de liceu, dar și din viața de după și au fost citite, din caietul dirigintelui, dl Boico Gheorghe, câteva caracterizări ale unor elevi, colegi de-ai noștri, solicitându-se celor prezenți sau în cauză să recunoască personajul. Atmosfera de bună dispoziție și veselie a fost asigurată de un DJ care a prezentat melodii ucrainene și românești, iar surpriza pentru invitați a constituit evoluția formației de dansuri ucrainene „Kozaciok“ reprezentate de copiii din Bălcăuți sub conducerea prof. Șoiman Petru și a ansamblului de dansuri populare românești „Ciobănașul“ din Rădăuți. Prezența ansamblului „Kozaciok“ și faptul că dintre cei prezenți la eveniment peste 50% eram ucraineni, am putut discuta între noi în limba ucraineană, iar alți câțiva, deși nu vorbeau limba ucraineană, au origini ucrainene m-au determinat să scriu articolul de față. La intrarea în scenă a formației „Kozaciok“ am folosit prilejul pentru a prezenta efortul financiar ce-l face Uniunea Ucrainenilor din România pentru a promova tradițiile și obiceiurile naționale prin realizarea/achiziționarea costumelor populare, a instrumentelor muzicale și desfășurarea unor acțiuni culturale cu specific ucrainean. Am ajuns la o vârstă când, se pare, că tot mai mulți dintre noi, din motive de sănătate, își încheie viața de pe acest pământ, de aceea cei prezenți la eveniment am hotărât ca următoarea revedere să aibă loc în anul următor. La revedere în anul 2020!

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

Un eveniment gastronomic tradițional ucrainean la Iași

Bucătăria ucraineană este foarte populară printre bucătăriile din țările slave. Aceasta a depășit de mult timp granițele Ucrainei; unele mâncăruri din bucătăria ucraineană, cum ar fi borșul ucrainean și colțunașii, au fost incluse în meniul bucătăriei internaționale. Ele sunt la mare căutare în restaurantele și cafenelele din multe orașe din Ucraina, dar și din alte țări. Bucătăria ucraineană s-a format destul de târziu, în principal, la începutul secolului al 19-lea. Până atunci, era greu să o distingem din familia bucătăriilor slave și în principal bucătăria poloneză și belarusă. Acest lucru se datorează duratei în timp și a complexității procesului de formare a națiunii ucrainene și a statului ucrainean, întrucât diferite părți ale teritoriului său, de-a lungul anilor, erau parte componentă a teritoriului altor state (Lituania, Polonia, Ungaria etc.). În bucătăria națională ucraineană nu au intrat vechile tradiții ale bucătăriei rusești, legătura cu aceasta fiind pierdută după invazia mongolă. Lucrul acesta distinge bucătăria ucraineană de bucătăriile rusă și belarusă, unde vechile tradiții, deși au evoluat, s-au păstrat, totuși, de-a lungul mai multor secole.

A devenit o tradiție ca la început de primăvară, organizația noastră să pregătească și să desfășoare o acțiune gastronomică ucraineană tradițională, foarte populară și mult așteptată de membrii organizației noastre, de reprezentanții autorităților locale, ale minorităților din Iași, precum și de colaboratorii noștri. De la an la an, numărul de invitați a crescut (s-a făcut o bună promovare prin rețelele de socializare) chiar am avut solicitări peste capacitatea locațiilor alese, iar noi am făcut o ofertă colaboratorilor noștri, reprezentanți ai minorităților, care trăiesc în Iași,

de la restaurantul „Chicheri“ și actualul nostru partener a venit cu bucurie, pentru al doilea an la rând, să ne dezvăluie din secretele bucătăriei ucrainene. Și de data aceasta au venit cu o parte din produsele lor alimentare tradiționale ca, oas-

peții noștri să se delecteze cu mâncărurile ucrainene, incredibil de gustoase, iar noi trebuie să recunoaștem că lucrul acesta le-a reușit. Acțiunea s-a desfășurat în ziua de 12 mai 2019 la Motelul „Bucium“ din Iași.

Scopul acestui eveniment s-a dorit să fie promovarea unei alimentații sănătoase, păstrarea și reînvierea rețetelor vechi, dar și a unor inovații în bucătăria tradițională ucraineană.

Printre invitați de onoare ai evenimentului au fost: dna Svitlana Prychodko, secretar 1 al Ambasadei Ucrainei în România, primarul orașului Cernăuți, Kaspruk Oleksi, împreună cu consilierul său, vicepreședintele comunității ucrainene din Republica Moldova, dna Mariana Șmelenco, consilier din cadrul Administrației Regionale de Stat Vinnyțea (director al companiei Nemiroff), dl Kipiș Viktor, vicepreședintele Consiliului Județean Iași, dl Romeo Olteanu, dl Iacoban Sorin, director al Complexului Studențesc „Tudor Vladimirescu“ din

Iași (fost deputat), dl Adrian Ardeleanu, director al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale din Iași, prof. dr. Turliuc Cătălin, reprezentant al Universității „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași, conducerea și profesorii Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă“, reprezentanții minorităților cu care colaborează organizația noastră, membrii filialei, alți invitați.

Evenimentul a fost deschis de către președintele filialei Iași a UUR. În cuvântul său, acesta a prezentat contextul în care filiala Iași a organizat și desfășoară acest eveniment, scopul acestuia și a prezentat oaspeții de onoare. Cu felicitări, mulțumiri și aprecieri deosebit de laudative pentru organizarea la nivel înalt a acestui eveniment gastronomic și pentru invitația de a participa s-au pronunțat doamna Svitlana Prychodko, dna Șmelenco Mariana, primarul orașului Cernăuți din partea oaspeților din Ucraina și R. Moldova și vicepreședintele Consiliului Județean Iași, dl Romeo Olteanu, ca reprezentant al organelor locale, care, pe de o parte, au subliniat contribuția filialei Iași, nu prea mari la număr, dar cele mai active dintre minoritățile din Iași și foarte

implicate în organizarea diferitelor evenimente, gata de a răspunde invitației autorităților locale de a lua parte la evenimente organizate în județ și în afara acestuia. Bucătăria tradițională face parte din patrimoniul cultural al națiunii ca și limba, arta etc. și este un bun neprețuit de care trebuie să fim mândri.

Un cadou frumos pentru oaspeții evenimentului a fost un program muzical de cântece populare și de estradă ucrainene și nu numai, prezentat de grupul vocal „Viktoria“ din orașul Cernăuți.

Am simțit că truda noastră nu a fost zadarnică, aprecierile și urările exprimate la adresa noastră ne îndeamnă să continuăm să organizăm astfel de evenimente; poate în viitor în colaborare și cu celelalte minorități din Iași sau, cine știe, poate o să propunem și un festival interjudețean, sau chiar național, în acest sens cu participarea și a celorlalte filiale județene ale UUR

Potrivit unei mape interactive, care prezintă mâncărurile tradiționale ale diferitelor țări și regiuni, borșul ucrainean a ocupat locul al treilea. Pe primul loc se află khachapuri din Georgia, pe locul al doilea fiind chavpocchi – acestea sunt cârnații prăjiți din carne tocată, care în mod tradițional se consumă în țările balcanice.

Borșul ucrainean, după popularitate, a depășit mâncăruri celebre cum ar fi sushi, pizza, spaghetete și cheeseburger. „Mapa gusturilor“ există de circa un an și aici puteți găsi peste 10.000 de feluri de mâncăruri, să aflați informații privind caracteristicile lor, rețeta autentică a acestora și puteți să obțineți o listă de restaurante care le gătesc.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

Poveste de vară

Nu a fost vis. Le-a auzit clar ciripitul, cântecul inconfundabil l-a și trezit. Se ridică ușor din pat și, ca în fiecare început de zi, se apropie de fereastra deschisă, căci așa doarme cu ea, stelele pălesc, iar albastrul cerului devine din ce în ce mai deschis, luna pe încetul devine o părere, după ce i-a fost nopții felinar. Un miros puternic de iarbă în părg îi năvălește în nări, odată cu răcoarea pătrunsă în încăpere.

Înfiorat de plăcere, bărbatul izvorean abia așteaptă să-și strunească bondarul uriaș, cum și-a botezat motocositoarea. Și după ce și-o pune în mișcare prin iarba fragedă de rouă, încearcă să-și uite coasa, unealta de prin colțul șurii încă atât de dragă. Bondarul uriaș lasă, pe unde este mânăit, valuri de iarbă tot mai multe.

De undeva, printre brazii rari, își arată fața soarele. Când arșița îi poposește prea mult pe creștetul protejat de pălăria albă, bătrânul chibzuiește că pentru astăzi are de ajuns. Ca și în zori, omul mai are de muls vitele în ocolul de sub pădure. O va face seara, ele strigate vor coborî singure din poiană, acolo, în ocol, dar până atunci va împrăștia brazdele, le va întoarce. Abia a doua zi va aduna iarba uscată în căpițe, va meșteri clăia.

Copiii și femeia îi sunt la lucru în Spania. Izvoreanul se smulge din plasa gândurilor. De o săptămână gospodarii din sat dau laptele la porci, iar femeile lor îl fac brânză și cașcaval afumat, iar asta fiindcă unii patroni le refuză lichidul alb atât de hrănitor... Și el ține un godac, însă îi trebuie bani. Nu-i poate face din piatră seacă.

Decebal Alexandru SEUL

să desfășurăm un astfel de eveniment împreună, undeva în aer liber, într-o locație potrivită, sau în afara orașului. Și de data aceasta scopul nostru era de a face șederea mai plăcută pentru oaspeții noștri; pe de o parte, muzica frumoasă ucraineană, cântecele pe toate gusturile și, pe de altă parte, gustul incomparabil al mâncărurilor tradiționale și moderne ucrainene. Colaborarea noastră a început cu conducerea restaurantului „Chicheri“ din Cernăuți și a fost de bun augur în acest sens, iar acum ea continuă cu restaurantul „Boreșvill“, tot din Cernăuți, ca și prietenii noștri

„Cireșar“ cu parabole din „Taina copilăriei“ în dar...

Ziua întâia-n „Cireșar“ este dar de calendar. Sufletul copilăriei se desface – an de an în această zi – în ore de reverie precum un lotus, în petale fără număr... „Grăbește-te încet!“, au spus cei din vechime. Prin acest îndemn ei doreau să ne deprindem cu obiceiul grabei încete, înceată, dar sigură. Poate că, nu-i moda grabei încete cel mai potrivit model în vremurile copilăriei din timpurile noastre. De aceea, unui copil i-a venit ideea de a se apropia de mândrețea unei flori de lotus, cu promisiunea că-i va scrie o schiță purtând titlul. „A trăi prin schimb de comportament cu floarea de lotus“. El poate că o va scrie; încet, încet, fără nicio grabă va scrie. Noi ceilalți, desigur interesați, o vom citi, la fel de înceti, răsfoind Timpul precum o carte cu amintiri din „Taina copilăriei“.

*

De multe ori, aluziv, copiii dau semne că ar dori să discute cu cei mari despre libertatea voinței de a fi informat despre totul. Totul este un fel de a zice „totul“. Însă cele mai înalte informații despre „Marele Tot“ copilul le poate găsi citind pasaje din bătrâna Carte a lumii, Biblia, sau Sfânta Scriptură. Într-o zi, după ce citi primul capitol – Cartea Facerii - din Sfânta Carte, unui băiat isteț îi veni ideea de a compila, scriind el o compunere purtând titlul „Cartea facerii omului de zăpadă“.

Zis și făcut (asta da libertate!). Și dându-se mare, începu a citi unor colegi primul verset. „La început e numai un bulgăre de zăpadă ce se rostogolește ca o minge albă, pufoasă, pe orizontul curții miracolelor lumii“. Următorul verset: „Al doilea bulgăre se îndreaptă spre primul. Curând, curând vin bulgări care nu mai par bulgări. Pot fi recunoscuți ca venind dinspre toate direcțiile“. În continuare: „Fiecare bulgăre își îndeplinește propria dorință de a se cuprinde cu repeziune, într-o unică și măreață încătușare de Om“. Prea târziu, cineva din afara grupului se apropie de ei. Acesta era un adult ce recunoscă că, într-adevăr, fanteziile Copilăriei de câte ori își propun să construiască o parabolă, par mai performante decât atunci când ar fi nevoite să asculte de îndrumările „regizorale“ ale celor mari.

*

Mai întâi cei doi „cireșari“ au zărit soarele căzând dincolo de ultima casă, undeva la orizont, dar nici vorbă să coboare ei din cireși. Abdicând bolta zilei soarele pălea treptat, undeva mai spre sud de locul în care trebuia să apună de regulă „marele războinic“ al luminii. Apoi se ivi luna. Privită din cireș cu neșpusă admirație, băieții gândeau cu încredințare că, luna și stinsă, lucind pe partea ei nevăzută, era semn că Lampa lui Aladin este o poveste de

înțelepciune adevărată. Curând, ca niște imortele strălucitoare și veșnice, aveau să răsără constelațiile. Apariția acestora le păru un fenomen misterios. Cu cât răsăreau mai multe, cu atât se răsfrângeau pe luciul cireșelor. Însăși planeta Copilăriei se încadra, cochetă și jucăușă, între ramele acelei înserări de neuitat. De neuitat, într-adevăr, pentru că întreg cerul era la dispoziția copiilor ca o carte de citire, lăsată într-adins deschisă încă de la începutul timpurilor. Pe cuprinsul primei pagini a cărții se putea citi: „La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul“. Și mai în josul ultimei sta scris: „Cerule este al Domnului, iar pământul l-a dat fiilor oamenilor“.

*

Când ești prea mic pentru o planetă atât de mare cum este Planeta copilăriei, ești pătimaș și suferi pentru orice fleac care te interesează. Mi-a fost dat să aud un copil spunându-i mamei sale: „Spală-mă dar nu cu apă. Și-oricum, mami, vezi nu mă uda“. Altă dată, nu știu cum, tatăl său se întoarse de la o partidă de vânatoare cu un ghemot de frică, în tolbă, care încă mișca... El l-a rugat pe tata: „Taie-l dacă zice mama, dar să nu-i faci rău“. Vara ce-a trecut, împreună cu verișorii săi se jucau de-a v-ați ascunselea. Închideau ochii pe rând, fiecare. Și așa credeau ei că nu-s văzuți. Din toate

acestea e ceva de învățat. Ceva de care-i bine să se țină seama.

*

„Cireșar“ jubilează în favoarea copiilor, cocoțat pe caruselul lunilor anului.

„Cireșar“ se susține, pe el însuși, în ritm de armonie cu Universul Copilăriei.

„Copilul iubește!“ Iată acest slogan, ar trebui să stea scris de Ziua Internațională a Copilului pe orizontul umanității.

Din bătrâni se zice: „Cum iubește părintele pe copil!“ Și tot așa: „Cum iubește mama copilul său!“ Ba se zice ceva și despre învățător: „Cum mai iubește copiii!“

Copilul îndrăgește cu toată ființa Planeta Copilăriei. EL este un promotor de imagine internațională, pe viu, în favoarea existenței acestei planete.

„Cireșar“ e o lună lipsită de contradicții. Natura îi poruncește copilului să soarbă cu ochii lumina zilelor de neuitat – și el asta face.

Prezența vizitelor de curtoazie ale graurilor în cireși, se traduce în ceea ce se cheamă alimentație de sezon. Explicațiile nutriționiștilor nu le impun graurilor limite.

Nu trebuie să fii nici prea superficial, nici prea profund, ci doar să gândești că pe o cămașă petele de cireșe valorează, ca imagine, cât un graffiti pe un perete.

Când îmbătrânește cireșul, obișnuiește să împărtășească copiilor amintiri din vremea copilăriei.

Mihai MATEICIUC

Cum am învățat să înot

Am tradus azi o poveste din ucraineană, din prima carte a bunicului meu, Ivan Șmuleac. Volumul, apărut la Editura „Kriterion“ în 1975, se numește „Soarele bunicuței“ și conține 18 povestiri scurte pentru copii. Mă bucur foarte tare că l-am găsit. Unele le știu direct de la el, au altă valoare pentru mine.

O duminică însorită. Pe malul Tisei, forfotă. Lume cât vezi cu ochii: bărbați, femei, fete, flăcăi, copii... Chiar și ai bătrâni trag vitele cu funiile să le spele la râu. Uite-o pe baba Semenycha cum trage porcul de urechi să-l îmbăieze iar el, îndărătnic, guiță de-asurzești. N-ar intra în apă nici bătut.

Eu în cireș, deasupra babei Semenycha, mănânc cu poftă cireșe și frec între degetul arătător și cel mare sâmburii alunecoși, țintind apoi creștelele proaspăt tunse ale bighidiilor care stropesc porcul Semenychăi. Iar porcul continuă să guițe pe măsură ce intră în apă.

— Oprește-te, necuratule!, se supără baba.

— Trăgeți-l, babo, de coadă, poate se mai liniștește, răd de ea.

— Tacă-ți fleanca!, ștregarule, mi-o întoarce.

Râzând, urc până în vârf. Atât de sus n-a ajuns încă nimeni: nici Ivan Kalin, nici Ivan a lu' Mitru a lu' Ivan, nici Ivan Docin. Niște fricoși. Și aici, în vârf, cireșele sunt mai coapte ca niciunde. Negre. Se vede că sunt mai aproape de soare. Le rup și nu le mănânc. Nu mai mănânc pentru că sunt sătul, dar le miros, mi le pun peste tot, pe față, pe urechi, pe burtă. Așa fac tot timpul, să le

fac în ciudă prietenilor mei. N-am așteptat să cobor să mă laude, ci m-am pus pe-o creangă și, dându-mă pe ea, le cânt:

— Ce ci-re-șe bune, oi-oi-oi, oi-oi-noi-noi, ce ci-re-șe bune, oi-noi-noi!

— Iva, aruncă și mie una coaptă. Îți dau la schimb râme pentru undiță. Aruncă-mi, hai! Vezi cum ești, îl aud de jos pe Ivan Kalin.

Caut în penumbra copacului una coaptă pe jumătate, i-o arunc, mă sparg de răs și continui cântecul:

— Ce ci-re-șe bune, oi-oi-oi, oi-oi-noi-noi!

Dar deodată strig fără să mai glumesc:

— Oi-oi-oi, caaad, noi-noi...

Creanga pe care mă legănam a crăpat și-un ciot uscat m-a agățat din spate, de pantalonii verzi. Atârn deasupra Tisei răstignit, ca și cum m-aș fi aruncat în gol, cu parașuta, înainte să se deschidă. Sub mine se sparg valurile. Mă uit și-i văd pe cei mici, dar și pe cei mai mari, cum mă privesc cu gurile căscate, mai să mă înghită, nu altceva, îl văd pe porcul Semenychăi care-adună sâmburii cireșelor.

— Așa-ți trebuie, poznașule!, se bucură de necazul meu baba Semenycha.

— Salvați-l, oameni buni! Fugiți după o scară, se-auzi de sub cireș mama.

— Ce aiureli ziceți, cumătră. Ce scară de lemn ajunge până în vârful cireșului?, o lămurește cineva pe mama.

— Iva, fii atent să nu cazi în apă, că te îneci. Să vezi atunci ce țiu-oi de la mine, îmi zice mama.

— Iva, întoarce-te către dreapta și prinde-te de stâlplul ăla, aud aceeași voce bărbătească. „Despre ce stâlp vobește asta, că nu văd niciunul“, mă gândesc.

Reușesc cumva să mă răsucesc și deodată zbor. Cad în valurile spumoase. Ajung la fundul apei. Deschid ochii fără să vreau. Văd ca prin întuneric. Apoi valurile mă aruncă la suprafață și

mă lovesc drept în gura deschisă. Simt că mă înec.

— Vâslește cu mâinile, Iva, aud ca prin vis, un sfat din deal.

Am început să vâslesc cu mâinile, mă ajut cu picioarele, întorc capul și-mi vin în fire lângă deal. Văd o mulțime care aleargă pe mal. Către mine?

Ocolind pietre ascuțite, prima e chiar mama.

Mi se rupe. În primul rând nu m-am înecat, deci nu mi-o iau pe coajă de la mama și-n al doilea rând, am învățat să înot.

Victor POPESCU

Trei căprioare

Iubesc mult aceste „prînțese“ ale codrului și de fiecare dată când le-am observat trăisem senzația că prin gingășia și suplețea lor n-ar trebui să ajungă în vizorul braconierilor cu atât mai mult să fie sortite pradă lupilor. Ci zărindu-le de la diferite distanțe să nu le sperii prin zgomete inutile spre a le admira atât, cât mi-ar fi permis apariția lor spontană la poalele pădurii. Așa cum s-a întâmplat deunăzi când în pragul unei înserări le-am zărit în număr de trei sărind pârleazul ce împrejmuia o clăiță de fân aducându-mi aminte când, mai tânăr fiind, în preumblările mele zilnice pe cărările munților, iarna, așezam în calea lor câte un braț din acest furaj. Văzându-le, deci, recent a reînviat în mine fără stavilă ura împotriva celor care le curmă viața în capcane cu jmacuri speciale, din nefericire fără puțința de a preveni faptele „lupilor cu două picioare!“.

Decebal Alexandru SEUL

Omagierea prozatorului ucrainean Panas Myrnyi la Cluj-Napoca

Filiala Cluj a UUR împreună cu specializarea Limba și literatura ucraineană a Facultății de Litere din cadrul Universității Babeș-Bolyai au marcat, la 18 mai a.c., 170 de ani de la nașterea scriitorului și dramaturgului Panas Myrnyi într-o atmosferă plăcută și constructivă, evocând rolul și importanța prozatorului ucrainean în ceea ce privește dezvoltarea literaturii realist-psiho-logice ucrainene din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. În acest sens, au fost prezentate comunicări, pasaje reprezentative din opera lui Myrnyi și vizionate documentare dedicate vieții și operei acestuia.

În prima comunicare, *Panas Myrnyi, inițiatorul scriiturii realist-psiho-logice în literatura ucraineană*, prezentată de studenta din anul II Denisa-Mara Rus, au fost evidențiate date despre viața și opera scriitorului, evoluția programului său literar-estetic, precum și inovația stilului scrierilor sale. Astfel, cei prezenți au putut afla faptul că un rol important în formarea viziunilor sale socioetice l-au avut reformele din 1861, respectiv repercusiunile acestora asupra țăranului ucrainean. Anii '60-'70 reprezintă perioada când țăranimea devine, oficial, liberă. În aceste condiții, primordială pentru scriitor va fi analiza universului lăuntric al acestuia pe fondul unei interdependențe constante între condițiile patriarhale cu care era obișnuit și condițiile nou apărute, o lume necunoscută țăranului ucrainean – orașul.

Creațiile literare, în special cele ale lui N. Gogol, T. Șevcenko și M. Vovciok, l-au fascinat pe Panas Rudcenko întreaga viață, la fel cum un rol decisiv în formarea sa ca om cu viziuni democratice l-au avut literatura ucraineană progresistă din acea perioadă, prin reprezentanții ei de seamă: M. Koțiubynskyi, I. Neciui-Levyțkyi, I. Karpenko-Karyj, M. Staryțkyi. Scriitorul considera că principala sursă a literaturii trebuie să fie viața, iluminată de pe poziții umaniste și democratice. Interesul și atenția îndreptate către limba vorbită, detaliile cotidiene, tendința de a arăta fiecare fenomen în contextul istoriei și cu rădăcinile ancorate în trecut reprezintă câteva dintre trăsăturile prozei lui Myrnyi, însă poate cea mai importantă este aceea că scriitorul este atras de omul din pătura de jos a societății, mai precis de cauzele decăderii morale și spirituale ale acestuia. Slujba de funcționar pe care a ocupat-o pentru scurt timp i-a permis să vadă situații în care țăranii și oamenii simpli erau din capul locului condamnați de clasa politică și cea burgheză la tratate inegală și, în consecință, defavorabilă dreptății.

Cea de-a doua comunicare, *Panas Myrnyi – epichnyy genii ukrainської прози*, prezentată de studenta anului III Sara-Marta Deac, avea

drept scop relevarea programului literar-estetic al lui Panas Myrnyi, orientat spre tipul operei realiste. Procesul formării prozatorului-realist includea atât folosirea elementelor romantice (chiar și în

romanul tipic realist «Хіба ревуť воли, як ясла повні?» – visul lui Cipka), cât și analiza sociopsihologică, dând naștere, astfel, tabloului complet al realității artistice. Tendința de a examina sufletul uman în diferite ipostaze ale vieții pe baza metodei realiste a favorizat nașterea interesului autorului pentru anumite tipuri sociale (țaran, moșier, orașean).

Sara a subliniat rolul crucial pe care l-a jucat fratele lui P. Myrnyi, Ivan Bilyk (Ivan Rudcenko), critic, teoretician și etnograf, în planul „orientării teoretice” a lui Panas, insistând asupra necesității include-

rii în textul realist a analizei socio-psiho-logice. Folosind, alături de analiza psihologică, principiul determinismului social, Panas Myrnyi fundamentează problemele realității contemporane lui. Aceasta este una dintre trăsăturile realismului din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Astfel, în aria sa vizuală nimereste destinul femeii care este nevoită să-și părăsească vatra și să meargă la oraș pentru a-și câștiga existența («Лихий попутав» 1872) – reminiscență a tradițiilor inițiate de H. Kvitka-Osnovianenko și T. Șevcenko. Însă proza lui Myrnyi certifică și nașterea unor noi teme, comparativ cu epoca literaturii precedente. Așadar, prima sa povestire,

«П'яниця» (1874), este dedicată înfățișării istoriei tragice a funcționarului mărunt, provenit dintr-o familie de țărani. Alături de problema psihologică este atinsă cea a adaptării omului „cu o educație sănătoasă, patriarhală” la un mediu străin-orașenesc. O situație asemănătoare o întâlnim în romanul «Повія», unde tablourile destinului tragic al eroinei, ieșită din mediul rural, se desfășoară pe fondul vieții citadine. Un nou tip (caracter) literar – intelectualul – apare în povestirea «Лихі люди», operă ce depășește tendințele literare ale epocii. Aici, analiza psihologică a personajului – o persoană erudită – se duce într-un mod cu totul original.

Cu toate acestea, în centrul atenției scriitorului rămâne țăranimea din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, mai exact este urmărit traseul parcurs de țăranul ucrainean, condițiile și circumstanțele care-i influențează evoluția personalității, țăranul care, formal, devine stăpânul destinului său, însă nu-și poate depăși condiția umilă, rămânând pe treapta de jos a ierarhiei sociale.

Valoarea estetică a prozei lui Panas Myrnyi este legată și de faptul că tocmai în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în literatura ucraineană, are loc îndepărtarea de reminiscențele folclorice și crearea unei literaturi propriu-zise, iar metoda abordării realiste a scriiturii a devenit factorul ce a dus la eliberarea gândirii artistice de sub ca-

noanele estetice existente, deschizând, în același timp, spațiu pentru crearea unei noi realități artistice, pe baza cunoașterii vieții și a căutării unei căi optime de întrupare a ideii auctoriale.

Evoluția stilului scriitorului este legată de procesul apariției noilor genuri în creația sa și în literatura ucraineană a secolului al XIX-lea deopotrivă. Formarea tipului obiectiv al narațiunii a reprezentat dezvoltarea genului *povestirii* («П'яниця», «Лихі люди», «Лихо давне й сьогочасне», «Чіпка»). Plurivalența gândirii artistice a scriitorilor și tendința de a înfățișa lumea în ansamblul ei au favorizat apariția *romanului*.

Pentru Panas Myrnyi, realitatea înconjurătoare nu este doar un „centru de expediție” pentru crearea unui tablou adecvat al vieții, ci reprezintă un impuls original spre construirea individuală a unei concepții filosofico-estetice asupra vieții. În mod firesc, atmosfera epocii a determinat tematica operelor scriitorilor realiști. De fapt, continuând tema „omului mărunt”, temă populară nu doar în literatura ucraineană, ci și în alte literaturi europene, Myrnyi i-a dat o altă interpretare. Pe de o parte, un anume caracter-tip acționează în concordanță cu condițiile obiective, sociale și existențiale, pe de altă parte, autorul încearcă să vadă personalitatea personajului din punctul de vedere al moralei sociale și individuale (în creații timpurii precum «Ганнуся», «Жидівка»). Se ridică problema caracterului individual care se formează și se manifestă într-un mediu cu prejudecăți despre locul omului în ierarhia socială («Народолубець», «П'яниця»).

În cea de-a treia comunicare, «Хіба ревуť воли...?» – *шедевр реалістичної української літератури*, prezentată de subsemnata, au fost relevate date privind istoria scrierii romanului «Хіба ревуť воли, як ясла повні?», pe de o parte, și tematica lui, pe de alta. Îmboldul către scrierea romanului l-a constituit o istorisire despre un anume hoț, Vasyl Hnydka, condamnat la muncă silnică, poveste auzită de la vizitii în timpul călătoriei autorului de la Poltava spre Hadeaci. Ce i-a atras atenția lui Myrnyi a fost faptul că oamenii care călătoreau împreună cu el nu-l condamnavă pe Hnydka pentru tâlhăriile comise, ci, dimpotrivă, îl compătimeau. În 1874, a publicat, în jurnalul «Правда», o schiță intitulată «Подоріжжя од Полтави до Гадячого» care a și stat la baza romanului.

Munca asupra romanului a durat 4 ani. Scriitorul a creat personajul-tip în imaginea lui Cipka Varenyk, pe care l-a stabilit în satul Pisky (satul exista în realitate) din regiunea Hadeațk (redenumită în roman drept Hetmanskaia). După finalizarea romanului, Panas Myrnyi trimite manuscrisul fratelui său, Ivan Rudcenko, pentru recenzie și corectură. Acesta a apreciat linia subiectului, însă i-a făcut o serie de observații și sugestii. Astfel că cei doi frați au început să colaboreze la desăvârșirea romanului.

Influența condițiilor social-economice asupra caracterului unui individ și, în consecință, definirea comportamentului acestuia constituie ideea în jurul căreia gravitează subiectul romanului.

(Continuare în pagina a 15-a)

Mihaela HERBIL

„Este profesor, dar și un om de mare valoare“

Interviu cu profesorul Nicolae Benzar din comuna Știuca – Timiș

Am avut întotdeauna parte de profesori foarte buni. Profesori care mă făceau să nu lipsesc de la niciun curs al lor. Profesori de la care am învățat enorm. Dar a venit și momentul în care am întâlnit acel profesor despre care am citit doar în cărți, unul care îți schimbă viața.

Este profesor, dar și un om de mare valoare, colaborează cu Uniunea Ucrainenilor și, împreună cu domnul președinte al UUR – Timiș, Iura Hleba, și domnul primar Vasile Bejera, au făcut multe proiecte: „Să ne cunoaștem strămoșii“, care consta în vizita copiilor din Timiș în județul Maramureș; campionate de fotbal la Oradea, Sighet de unde ne-am întors triumfători, aducând premii; concursuri de cântece, concursuri de poezii; olimpiade în școlile generale, cât și la liceu; festivaluri etc.

Acesta este domnul Nicolae Benzar, un profesor model pentru mine și un exemplu ce tot timpul îl voi urma, așa că m-am gândit să îi iau un interviu și să fac cunoscută munca sa cititorilor care nu-l cunosc. Așadar, i-am adresat câteva întrebări:

Reporter: Ce ați făcut înainte de a deveni profesor?

Nicolae Benzar: Am lucrat în Arad și, respectiv, în Timiș la Întreprinderea de Prospeccțiuni Geologice și Geofizice, fiind absolvent al Facultății de Îmbunătățiri Funciare.

Reporter: Ce v-a determinat să urmați cariera de profesor?

N.B.: În anul 1990, acest domeniu de prospeccțiuni geologice și geofizice se terminase și trebuia să ne mutăm în sudul țării, în zona Olteniei, așa că, într-o seară, auzind la radio că se caută profesori suplینitori în zona rurală, ne-am hotărât, împreună cu soția mea, să încercăm, dar, pentru o perioadă scurtă. În anul 2001, m-am calificat ca profesor titular în Școala Gimnazială din Știuca, iar în anul 2006, am devenit director.

Reporter: Sunteți mulțumit de decizia luată?

N.B.: Da, pot să zic că sunt mulțumit, având în vedere că sunt un om care a iubit copiii din tinerțe.

Reporter: Care a fost cea mai plăcută experiență pe care ați avut-o de când sunteți profesor?

N.B.: Experiențe plăcute am avut multe, având în vedere parcursul copiilor pe care îi înveți, îi vezi că ajung mai departe, sunt la licee bune, ajung să facă facultăți foarte bune, se realizează în viață și asta datorită faptului că i-am învățat și i-am motivat. Este un sentiment foarte plăcut!

Reporter: Ce vă deranjează la un elev în ziua de azi?

N.B.: Nu aș putea spune că mă deranjează ceva. Suntem nemulțumiți pentru faptul că, în general, copiii, în ziua de azi, nu se mai gândesc la viitor și nu îi mai dau așa multă importanță școlii din cauza tehnologiei apărute pe piață, ce le atrage atenția. Trebuie să muncim mai mult cu ei și să le explicăm că viitorul lor depinde numai și numai de ei și de munca lor.

Reporter: Să schimbăm puțin registrul discuției, ați chiulit de la școală când ați fost elev?

N.B.: Este absolut normal, dacă nu faci o prostioară, înseamnă că nu ai fost elev. Am și chiulit, dar nu de la ore principale și nu de unul singur.

Reporter: Așa cum mi-ați povestit, sunteți profesor de foarte mult timp, știu că sunteți implicat în mai multe proiecte importante cu UUR – Timiș, colaborați de foarte mult timp sau e doar începutul?

N.B.: Cu UUR – Timiș colaborez de peste 20 de ani, însă nu m-am implicat foarte mult. De 3 ani de zile pot să zic că m-am implicat mai mult dorind ca și comunitatea noastră să iasă în față, având în vedere că avem foarte mulți copii. Am discutat și am hotărât să facem un parteneriat cu UUR – Timiș, împreună cu conducerea primăriei și a școlii am realizat multe proiecte, de exemplu, acum 2 ani am sărbătorit 50 de ani de la venirea ucrainenilor în comuna Știuca, un proiect ce l-am realizat anul trecut, în care am strâns copii în număr de 90 și i-am dus în Maramureș ca să își cunoască rădăcinile. Această excursie a fost una frumoasă, benefică pentru că au văzut de unde provin strămoșii lor.

Un alt proiect l-am desfășurat pe linie sportivă. Am organizat campionatul de fotbal, am participat de 3 ani de zile cu echipa comunei Știuca la acest campionat de unde ne-am întors cu locul I, II și, respectiv, III. În prezent avem alte proiecte pe care trebuie să le aplicăm.

Reporter: La finalul dialogului nostru, v-aș ruga să-mi spuneți ce ar trebui să rețină elevii dumneavoastră din faptele pe care le-ați făcut?

N.B.: Să rețină că ei trebuie să își facă un viitor prin propriile lor forțe și faptul că suntem ucraineni și nu trebuie să uităm de unde provenim, să ne mândrim cu acest lucru ca pe viitor să facă și ei ce facem noi acum, prin păstrarea identității și a tradițiilor.

Toate cele bune și gânduri frumoase vă urez.

A consemnat Irina BEUCA

Iubiți părinții

Iubiți părinții, vârsta lor,
Iubiți pe-acei ce v-au dat viață,
Și pentru voi nu-ntâmplător
Înălțau rugi de dimineață.

Iubiți pe cei ce v-așteptau
În pragul casei obosite.
Care tot timpul v-ajutau
S-atingeți vise mult dorite.

Ei v-au crescut, nu prea ușor,
Au depus toată străduința,
S-aveți în viață-un viitor
Să nu cunoașteți umilința...

Să nu cunoașteți niciodată
De nedorita sărăcie,
Trăind, ei nu s-au împăcat
Să fie cum e-o păpădie...

Ci prin efortul lor măreț
Aripi v-au dat pentru viață,
S-aveți un cuget îndrăzneț
De-a înflori chiar și pe gheață.

De-aceea ascultați, copii,
Iubiți părinții cu ardoare,
Să n-aibă griji, nici insomnii,
Ci-o bătrânețe-odihnitoare...

Mihai VOLOȘCIUC

Omagierea prozatorului ucrainean Panas Myrnyi la Cluj-Napoca

(Urmare din pagina a 14-a)

După cum observă P. Hropko, ideea principală a romanului se regăsește chiar în titlul alegoric: „Boii – imaginea simbolică a țării – nimii subjugate – n-ar mai plânge dacă ar avea cu ce să-și potolească foamea și setea“. Simbolistica titlului era atât de evidentă, încât frații Rudcenko au fost nevoiți să-l schimbe, în reeditarea din 1905, în «Пропаща сила». Puminarea vieții societății ucrainene de-a lungul unei jumătăți de veac – de la căzăcime, destrămarea Sicei Zaporojene și

până la timpurile de după reformă – constituie fundamentul social pe baza căruia este reprezentată viața a trei generații din satul Pisky, în particular a familiilor Gudzia și Varenycenko.

Intervenția artistică a studentei din anul III, Paulina-Ionela Cail, prin citirea unor pasaje reprezentative din romanul analizat, a completat comunicarea noastră într-un mod deosebit.

În încheiere, dorim să subliniem, încă o dată, importanța acestor manifestări culturale-științifice pentru comunitatea ucraineană din țara noastră, întrucât doar prin perpetua-

rea culturii și a limbii ucrainene ne conturăm mai pregnant profilul identitar.

Luna aceasta, cea mai nouă parohie ortodoxă ucraineană din România și-a sărbătorit împlinirea a trei ani de existență. Este vorba de parohia „Sfântul Petru Movilă“ din București, înființată prin hotărâre sinodală în ședința de lucru din 6-7 iunie 2016.

Acest act de importanță specială pentru etnia ucraineană a fost precedat de câteva momente pe care le prezentăm succint.

În data de 21 aprilie, a avut loc la Reședința Patriarhală o întâlnire între Părintele Patriarh Daniel și Președintele Ucrainei, întâlnire desfășurată într-o atmosferă cordială.

Urmare discuțiilor dintre cei doi, a fost demarată procedura de înființare a unei parohii ortodoxe ucrainene în București. Astfel, Părintele Vicar Ioan Pițura de la Vicariatul Ortodox Ucrainean din Sighet a înaintat o adresă Cancelariei Sfântului Sinod, prin care propunea înființarea parohiei sub jurisdicția Vicariatului, acesta aflându-se sub autoritatea directă a Patriarhiei Române.

Propunerea respectivă a fost supusă atenției Permanenței Consiliului Național Bisericesc din data de 19 mai 2016, care a aprobat: „a. Înființarea parohiei ortodoxe ucrainene în București, urmând ca aceasta să funcționeze în subordinea Vicariatului Ortodox Ucrainean; b. Delegarea, începând cu 1 iunie 2016, a Pr. Dumitru Colotelo pentru a întreprinde demersurile regulamentare necesare înființării parohiei; c. Informarea Sfântului Sinod la proxima ședință de lucru despre demersurile de înființare a parohiei“.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,

Aniversare

în ședința plenară din 7 iunie 2016, a hotărât: „1. Ia act de înființarea parohiei ortodoxe ucrainene în București, în subordinea Vicariatului Ortodox Ucrainean, urmând ca la slujbe să fie pomenit ca și chiriarh Patriarhul României; 2. Ia act de delegarea, începând cu data de 1 iunie 2016, a Pr. Dumitru Colotelo, pentru a întreprinde, prin Vicariatul Ortodox Ucrainean, demersurile regulamentare necesare organizării parohiei; 3. Ia act de însărcinarea conducerii Vicariatului Ortodox Ucrainean de a se îngriji de procurarea cărților de cult în limba ucraineană pentru slujire“.

Urmare a acestei decizii, în data de 10 iulie, s-a constituit Adunarea parohială, care, în ședința din 17 iulie, a ales pe membrii Consiliului și Comitetului parohial. După procurarea cărților de cult în limba ucraineană, a început activitatea liturgică, prima Sfântă Liturghie fiind săvârșită în data de 23 august 2016.

La propunerea Adunării parohiale, Părintele Patriarh a aprobat ca hramul noii parohii să fie „Sfântul Petru Movilă“, personalitate eclesială

marcantă a sec. al XVII-lea, fiu de domn moldovean, care și-a desfășurat întreaga activitate bisericească în Ucraina, la Kiev. Al doilea hram al parohiei este „Acoperământul Maicii Domnului“.

Un moment important pentru parohie l-a con-

stituit hirotonirea întru diacon a tânărului teolog Vladimir Clement Malcovici, în data de 10 februarie 2019, de către P.S. Episcop Varlaam Ploieșteanu, din încredințarea Părintelui Patriarh.

În timpul celor trei ani de existență, biserica noastră a avut onoarea să fie vizitată de mai multe personalități și grupuri de credincioși din țară și din Ucraina sau Polonia, cea mai însemnată dintre acestea fiind vizita fostului președinte al Ucrainei, Viktor Iușcenko.

Momentan, până la edificarea unei biserici proprii slujbele se săvârșesc în biserica de lemn din strada Târgu Neamț, nr.12, în cartierul Drumul Taberei.

Parohia noastră, după cum am prezentat mai sus, nu este afiliată vreunui partid politic sau organizații. Canonicitatea ei plenară rezidă din apartenența nemijlocită la Vicariatul Ortodox Ucrainean, el însuși fiind subordonat Patriarhiei Române.

Fiind *unica parohie ortodoxă ucraineană din București*, la slujbele religioase din biserică participă atât localnici, cât și membri ai corpului diplomatic, iar mai nou studenți, precum și persoane din Ucraina, care lucrează momentan în România. Toți aceștia au posibilitatea de a asculta sfintele slujbe și cuvinte de zidire duhovnicească în limba maternă.

Mulțumind bunului Dumnezeu și tuturor celor care ne-au ajutat în această lucrare, nădăjduim ca viitorul să ne ofere realizări și împliniri în folosul credincioșilor noștri.

Pr. Dumitru COLOTELO

Biserica din satul Dragomirești

Această biserică este, în prezent, monument istoric. Este situată în satul Dragomirești, comuna Știuca, județul Timiș, construită din lemn, cu hramul „Nașterea Domnului“.

Până în anul 1751, această biserică a fost folosită de către români care, cu timpul, s-au mutat în alte părți, iar localitatea a fost populată de către ucrainenii veniți din Maramureș, primind dreptul de proprietate asupra acestei biserici.

Sfințirea bisericii a avut loc în anul 1756.

Istoria acestei biserici se vede în lemnul masiv din care e construită și cât de vechi este acesta, dar și în faptul că, în trecut, aceasta a fost situată în Zorlețul Mare și apoi a fost vândută și mutată în satul Dragomirești.

Pictura din interiorul bisericii de lemn din Dragomirești, este elementul principal al acestui monument, deoarece este vizibilă, iar trăsăturile sfinților, pictați pe pereții de lemn, sunt bine conturate și întreținute, în această biserică, până în prezent. Această biserică a avut lucrări de întreținere, de la construcție până în zilele noastre.

Ucrainenii se mândresc cu religia lor și, mai ales, cu această biserică, în care au slujit străbunii, bunicii, părinții și, probabil, vor sluji și urmașii lor.

Trecerea anilor și-a lăsat amprenta asupra acestui monument de

cult, inclusiv asupra picturilor. Starea precară a înveliturii necesită lucrări cât mai urgente pentru punerea în siguranță a acestei frumoase biserici.

În final, această biserică ce și-a pus amprenta asupra sătenilor ucrainenii din satul Dragomirești, merită vizitată fiindcă îți dă un fior pozitiv de

neimaginat și vei avea o stare bună după ce vei pleca din acest loc.

Recent, a fost schimbată structura acoperișului și a fost schimbată și dranița de pe ea, cu ajutorul Primăriei din Știuca, UUR Timiș și BOOM Mecanica Lugoj, parohiei Dragomirești și a unui grup de inițiativă.

Irina BEUCA,
Timiș